

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu
Facultatea de Științe Economice
Departamentul Doctorate

- Rezumat -

***„Managementul mediului în organizațiile
economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător”***

Conducător științific
Prof.univ.dr. Emanoil Muscalu

Doctorand
Melinda Varga

Sibiu, 2011

**Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu
Facultatea de Științe Economice**

- Rezumatul tezei de doctorat -

***„Managementul mediului în organizațiile
economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător”***

**Conducător științific
Prof.univ.dr. Emanoil Muscalu**

**Doctorand
Melinda Varga**

Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător

*„Managementul reduce intensitatea
consumului de energie, prin intensificarea
consumului resurselor intelectuale”.*

Kazuo Inamori

*„Amenințarea habitatului uman, a ecologiei este cu
mult mai gravă decât au fost vreodată comerțul cu
sclavi sau pirateria și, mai mult, ea poate afecta în
mod direct fiecare individ în parte. Dacă există vreo
cale de a îndepărta acest pericol, atunci ea nu
poate fi decât prin angajare și acțiune conjugată, la
nivel transnațional”.*

Peter Drucker

Cuprins

INTRODUCERE	7
PARTEA I: ELEMENTE CONCEPTUALE GENERALE PRIVIND MANAGEMENTUL MEDIULUI ÎN LUMEA CONTEMPORANĂ	23
CAPITOLUL 1: STADIUL ACTUAL AL MANAGEMENTULUI MEDIULUI DIN PERSPECTIVA EVOLUȚIILOR LUMII CONTEMPORANE	24
1.1. Globalizarea din perspectiva managementului mediului.....	25
1.1.1. Evoluții în conceptualizarea globalizării.....	25
1.1.2. Dimensiunile globalizării.....	30
1.1.3. Globalizarea și efectele ecologice.....	37
1.1.3.1. <i>Globalizarea și mediul - interacțiuni complexe</i>	40
1.1.3.2. <i>Guvernarea globală de mediu</i>	45
1.1.4. Impactul globalizării afacerilor și internaționalizării firmelor asupra mediului.....	46
1.1.4.1. <i>Efectele ecologice ale comerțului internațional</i>	47
1.1.4.2. <i>Efectele reglementărilor de mediu asupra comerțului</i>	50
1.1.4.3. <i>Investițiile străine directe (ISD) și mediul</i>	51
1.2. Forme și consecințe ale degradării globale a mediului previzibile în secolul XXI, cu impact în management.....	55
1.2.1. Schimbările climatice.....	55
1.2.2. Exploatarea irațională a resurselor naturale și schimbarea demografică.....	60
1.2.3. Pierderea biodiversității	63
1.2.4. Poluarea transfrontalieră	65
1.2.5. Mediul, sănătatea și calitatea vieții	66
1.3. Managementul mediului în contextul problemelor globale de mediu.....	67
1.3.1. Funcționalitatea și rolul managementului mediului.....	67
1.3.2. Impactul activităților economice asupra mediului.....	69
CAPITOLUL 2: MANAGEMENTUL MEDIULUI: CONCEPT, OBIECT, SCOP, FUNCȚII, PRINCIPII	75
2.1. Concept și obiective ale managementului mediului.....	76
2.2. Componentele managementului mediului.....	80
2.2.1. Componenta managerială	80
2.2.2. Componenta de mediu.....	83
2.2.2.1. <i>Definirea conceptului de mediu</i>	83
2.2.2.2. <i>Mediul și creșterea economică</i>	85
2.2.2.3. <i>Mediul și dezvoltarea durabilă</i>	86
2.2.3. Alte componente.....	89
2.3. Funcțiile specifice ale managementului mediului.....	90
2.4. Principii specifice managementului mediului.....	93
CAPITOLUL 3: IMPACTUL PROBLEMATICII DE MEDIU ÎN MANAGEMENTUL ORGANIZAȚIILOR ECONOMICE	95
3.1. Impactul problematicii de mediu asupra proceselor de management.....	96
3.1.1. Definirea și etapele proceselor de management	96
3.1.2. Mutații și implicații în funcțiile managementului.....	99
3.1.2.1. <i>Funcții tradiționale</i>	99
3.1.2.1.1. <i>Previțiunea</i>	99
3.1.2.1.2. <i>Organizarea</i>	100

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

3.1.2.1.3. Coordonarea.....	102
3.1.2.1.4. Antrenarea	102
3.1.2.1.5. Control – evaluarea.....	103
3.1.2.2. Neofuncții.....	105
3.2. Impactul problematicei de mediu asupra unor componente ale sistemului de management al organizației.....	107
3.2.1. Sistemul informațional din perspectiva managementului mediului	107
3.2.1.1. Conceptul de sistem informațional.....	107
3.2.1.2. Componentele sistemului informațional în managementul mediului.....	108
3.2.1.3. Informația, baza pentru luarea deciziilor în domeniul protecției mediului.....	112
3.2.1.4. Considerații cu privire la perfecționarea sistemului informațional de mediu	113
3.2.1.5. Tendințe globale care redefinesc rolul sistemelor informaționale în management.....	115
3.2.2. Sistemul decizional al organizațiilor din perspectiva managementului mediului.....	116
3.2.2.1. Definiția și structura deciziei manageriale, a procesului decizional și a sistemului decizional.....	116
3.2.2.2. Caracteristici și etape ale procesului decizional de mediu	118
3.3. Impactul problematicei de mediu asupra funcțiunii organizațiilor și a funcțiunii de cunoștințe.....	122
3.3.1. Funcțiunea de cercetare – dezvoltare.....	122
3.3.2. Funcțiunea de producție	124
3.3.3. Funcțiunea comercială și de marketing.....	125
3.3.4. Funcțiunea financiar – contabilă.....	126
3.3.5. Funcțiunea de personal.....	128
3.3.6. Funcțiunea de protecție a mediului.....	129
3.3.7. Neofuncțiunea - cunoștințe.....	130
3.4. Impactul problematicei de mediu asupra strategiei și managementului strategic al organizației.....	132
3.4.1. Abordări conceptuale ale strategiei și managementului strategic	132
3.4.2. Impactul problematicei de mediu asupra planificării strategice a afacerilor.....	137
3.4.3. Componentele strategiei în managementul mediului.....	142
3.4.4. Determinanții strategiei manageriale de mediu	146
3.4.5. Orientări, principii, etape ale strategiei de mediu.....	147
3.4.6. Argumente pentru o strategie de mediu a organizației.....	148
CAPITOLUL 4: TRĂSĂTURILE DEFINITORII ALE LUMII CONTEMPORANE CU IMPACT ÎN MANAGEMENTUL MEDIULUI.....	151
4.1. Schimbarea - caracteristică dominantă a secolului XXI și impactul ei management.....	152
4.1.1. Conceptul de schimbare.....	152
4.1.2. Mutații previzibile în managementul și organizația viitorului.....	154
4.2. Cunoștințele- trăsătura definitorie a lumii contemporane.....	159
4.2.1. Cunoștințele și revoluția cunoștințelor.....	159
4.2.2. Tipologia și rolul cunoștințelor în economia contemporană.....	160
4.3. Economia bazată pe cunoștințe.....	162
4.3.1. Definiția conceptului.....	162
4.3.2. Caracteristici esențiale ale economiei bazate pe cunoștințe.....	163
4.3.3. Implicațiile economiei bazate pe cunoștințe în managementul mediului.....	164
4.4. Organizația bazată pe cunoștințe.....	168
4.4.1. Definiția conceptului	168
4.4.2. Caracteristici esențiale ale organizației bazate pe cunoștințe.....	169
4.4.3. Impactul organizației bazate pe cunoștințe în managementul mediului.....	170
4.5. Managementul bazat pe cunoștințe.....	173

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

4.5.1. Definirea conceptului.....	173
4.5.2. Managementul bazat pe cunoștințe și implicațiile lui în managementul mediului.....	175
4.6. Resursele umane- principala resursă strategică a organizației	177
CAPITOLUL 5: CONCLUZII PARȚIALE ȘI CONTRIBUȚII PERSONALE.....	181

**PARTEA II: TENDINȚE NAȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE
ÎN DOMENIUL MANAGEMENTULUI MEDIULUI** 189

**CAPITOLUL 6: REGLEMENTĂRI, NORME ȘI STANDARDE NAȚIONALE
ȘI INTERNAȚIONALE DE PROTECȚIA MEDIULUI ȘI IMPACTUL LOR
ÎN MANAGEMENTUL ORGANIZAȚIILOR.....** 190

6.1. Necesitatea și evoluția reglementărilor de mediu.....	191
6.1.1. Evoluții ale reglementărilor de mediu cu impact în managementul mediului.....	191
6.1.2. Reglementările problematicei de mediu în contextul crizei economico-financiare mondiale actuale.....	194
6.1.3. Dreptul mediului - fundament al dreptului omului la un mediu sănătos.....	195
6.1.4. Elemente și principii ale dreptului internațional al mediului.....	196
6.2. Reglementări internaționale de protecție a factorilor de mediu.....	201
6.2.1. Politici de protecție a calității aerului.....	202
6.2.2. Politici de protecție a calitatii apei și a ecosistemelor acvatice.....	203
6.2.3. Politici de mediu privind protecția solului și subsolului.....	204
6.2.4. Politici de mediu privind managementul deșeurilor	205
6.2.5. Politici de mediu privind protecția biodiversității.....	206
6.3. Reglementări de mediu comunitare și naționale	207
6.3.1. Politici comunitare de mediu - tendințe și provocări.....	207
6.3.2. Domeniul reglementărilor și procedurilor de mediu speciale.....	210
6.3.2.1. Avizele de mediu și procedura de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe.....	210
6.3.2.2. Acordul de mediu și procedura-cadru de evaluare a impactului asupra mediului pentru anumite proiecte publice sau private.....	211
6.3.2.3. Autorizația de mediu și procedura de emiteră a acesteia.....	213
6.3.3. Domeniul reglementărilor de mediu sectoriale.....	215
6.3.3.1. Aspecte privind protecția calității aerului și schimbările climatice	216
6.3.3.2. Protecția calității apelor.....	218
6.3.3.3. Managementul deșeurilor.....	218
6.3.3.4. Cerințe privind răspunderea de mediu.....	221
6.4. Standarde de referință pentru managementul mediului.....	223
6.4.1. Standarde internaționale din seria ISO 14000 și Schema de management de mediu și audit (EMAS).....	223
6.4.2. Ghidul responsabilității sociale ISO 26000:2010.....	225

**CAPITOLUL 7: SISTEME, METODE ȘI TEHNICI UTILIZATE ÎN
MANAGEMENTUL MEDIULUI.....** 226

7.1. Sisteme, metode și tehnici specifice managementului mediului.....	228
7.1.1. Analiza ciclului de viață.....	228
7.1.2. Eco – etichetarea.....	231
7.1.3. Tehnica auditului de mediu	233
7.1.4. Evaluarea performanței de mediu (EPM).....	238
7.2. Alte sisteme, metode și tehnici de management general	242
7.2.1. Managementul prin obiective.....	242
7.2.2. Tabloul de bord.....	245
7.2.3. Benchmarkingul.....	247

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

7.2.5. Reingineria procesului de afaceri (BPR).....	251
7.2.6. Balanced Scorecard (BSC).....	254
CAPITOLUL 8: SPECIFICITATEA SISTEMELOR DE MANAGEMENTUL MEDIULUI.....	259
8.1. Sistemul de management de mediu conform Standardelor ISO 14001 și ISO 14004.....	260
8.1.1. Scop, obiective și domeniu de aplicare.....	260
8.1.2. Prevederi de tip operațional	263
8.1.2.1. Cerințe referitoare la politica de mediu.....	263
8.1.2.2. Cerințe referitoare la planificarea de mediu.....	264
8.1.2.3. Cerințe referitoare la implementarea și funcționarea sistemului de managementul mediului.....	266
8.1.2.4. Cerințe referitoare la măsurare, verificare, evaluare și acțiuni corective.....	269
8.1.2.5. Cerințe referitoare la analize efectuate de conducere.....	271
8.2. Schema de management de mediu și audit (EMAS).....	272
8.2.1. Elemente definitorii – obiective, domeniu de aplicare	272
8.2.2. Faze și cerințe ale implementării.....	273
8.2.3. Avantaje ale înregistrării EMAS	276
8.3. Comparatie între prevederile sistemului de management de mediu conform Standardului ISO 14001 și Schema de management de mediu și audit (EMAS)...	277
8.3.1. Analogia EMAS – ISO 14001.....	277
8.3.2. Diferențe: EMAS / ISO 14001.....	278
8.4. Schimbarea organizațională, condiție esențială pentru implementarea sistemului de management de mediu	280
8.5. Avantaje și limite ale implementării unui sistem de management de mediu	282
CAPITOLUL 9 : CONCLUZII PARȚIALE ȘI CONTRIBUȚII PERSONALE.....	284
PARTEA III: CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ SELECTIVĂ PRIVIND MANAGEMENTUL MEDIULUI: REALITĂȚI ȘI CERINȚE.....	289
CAPITOLUL 10: NECESITATEA ȘI TIPOLOGIA CERCETĂRII.....	290
10.1. Fundamentarea necesității cercetării științifice.....	291
10.2. Tipologia cercetării științifice.....	293
CAPITOLUL 11: METODOLOGIA CERCETĂRII, COLECTIVITATEA CERCETATĂ ȘI MARJA DE EROARE.....	298
11.1. Metodologia cercetării științifice.....	299
11.2. Colectivitatea cercetată.....	306
11.3. Marja de eroare.....	307
CAPITOLUL 12: PRELUCRAREA ȘI VALORIFICAREA DATELOR ȘI INFORMAȚIILOR.....	309
CAPITOLUL 13: CONCLUZIILE CERCETĂRII	311
PARTEA IV: SINTEZA CONCLUZIILOR, OPINIILOR ȘI CONTRIBUȚIILOR PERSONALE	344
CAPITOLUL 14: CONCLUZII FINALE.....	345
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ.....	357
CUVINTE CHEIE.....	371
LISTA FORMELOR GRAFICE.....	374
ANEXE.....	378

Considerații preliminare

Specialiștii în management, de notorietate mondială, consideră, în unanimitate, SCHIMBAREA, ca fiind caracteristica esențială, dominantă, a secolului XXI, care accentuează reînnoirea, dar și incertitudinea și riscul. Au loc revoluții tehnologice, ideologice, se schimbă prioritățile, toate acestea pe fondul confruntării cu efectele crizei economice – financiare mondiale actuale. Aceasta a generat cele mai mari dezechilibre economice și de mediu, datorită propagării rapide a efectelor, urmare globalizării afacerilor și internaționalizării firmelor.

La criza economico – financiară mondială, ale cărei consecințe le trăim în prezent – falimentul băncilor, prăbușirea piețelor imobiliare, concedierile în masă, închiderea sau relocarea mai multor companii multinaționale, putem adăuga criza politică din multe state ale lumii, trebuie să adăugăm și una de mediu, alarmantă și periculoasă pentru generațiile actuale, dar mai ales pentru cele viitoare.

O parte din bătălia pentru viitor constă în informarea eficientă: evidențierea pericolelor pe care le antrenează pierderea biodiversității și informarea factorilor de decizie și a publicului larg cu privire la adevărata valoare economică a unor ecosisteme sănătoase. Lumea nu a reușit să stabilizeze sau să reducă semnificativ nivelul pierderii biodiversității. În unele regiuni, dacă declinul va continua, va fi ireversibil.

Din păcate, problematica mediului, a fost estompată de preocupările sufocante, disperate ale autorităților statale și ale companiilor, pentru a face față, prin orice mijloace, efectelor crizei. Problemele ecologice, care nu prezentau aproape nici un interes în perioada industrializării, au devenit, până la momentul crizei, prioritare în cadrul companiilor naționale și internaționale, o sarcină morală majoră.

În contextul actual, provocările economice, sociale și de mediu transformă profund lumea în care trăim. În deceniul următor acestea vor pune din ce în ce mai mult sub semnul întrebării modelele actuale de producție, de consum, de bussines și de utilizare a resurselor naturale și bunurilor comune; *imperativul democrației vor fi satisfacerea nevoilor umane de baza și asigurarea sănătății planetei, bunul global suprem*¹.

Rațiunea acestei teze de doctorat rezidă din necesitățile reale arătate și, pe un alt plan, din impactul asupra domeniului cercetat a efectelor actuale ale evoluției lumii contemporane, globalizarea în toate domeniile, globalizarea afacerilor și internaționalizarea firmelor, economia, organizația și managementul bazate pe cunoștințe, capitalul de cunoștințe, toate, sub spectrul general al schimbării.

Considerăm că, aceste mutații majore, cu impact în domeniul cercetat, semnaleză, fără echivoc, complexitatea deosebită a temei abordate, actualitatea și perspectiva soluțiilor determinate, și, mai ales, dificultățile pe care le antrenează realizarea ei.

Suntem convingși că abordarea unei asemenea teme, **complexă și interdisciplinară**, ar fi reprezentat un hazard, fără a **avea jaloane conceptuale** și pragmatice, respectiv **obiective clar prestabilite**, care să asigure elaborarea unei lucrări științifice coerente și fundamentate.

Appreciez, încă din această fază a abordării tezei, șansa pe care am avut-o, de a fi înscrisă la doctorat sub coordonarea reputatului specialist, **Prof.univ.dr. D.H.C. Ioan Bogdan**, iar urmare noilor prevederi legislative, finalizarea tezei de doctorat s-a realizat sub îndrumarea distinsului **Prof. univ.dr. Emanoil Muscalu**. Coordonatorii științifici au stimulat încrederea și interesul pentru alegerea unei astfel de teze de doctorat și au

¹ **Soros,G.**, *Despre globalizare*, Editura Polirom, Iași, 2002, <http://www.polirom.ro/catalog/carte/despre-globalizare-1053/> (accesat în mai 2008)

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

contribuit decisiv, la stabilirea acelor repere, care să asigure atingerea scopului final, repere asupra cărora, vom reveni.

Astfel, întreaga teză a fost pusă sub semnul mării certitudini a acestui secol, **Schimbarea**. Așa cum arăta filozoful grec **Heraclitus**, încă din antichitate „*Nimic nu este permanent, cu excepția schimbării*”. Însă ritmul schimbării a crescut în ultimii ani, fără precedent, iar presiunile mediului extern antrenează transformări rapide și nemaiîntâlnite în toate domeniile de activitate. Așa cum subliniază **Jean-Claude Trichet** (Președintele Băncii Centrale Europene) „*Nimic din ce s-a întâmplat în trecut nu seamănă cu ceea ce se întâmplă acum. Evenimentele la care asistăm sunt probabil cele mai grave de după al Doilea Război Mondial. Este un fenomen de foarte, foarte mare amploare, o perioadă de incertitudine absolut excepțională*”.²

Părintele managementului modern, **P. Drucker** atrage atenția că **managerii viitorului trebuie să se orienteze asupra schimbării, atât ca oportunitate, cât și ca amenințare**. Autorul motivează afirmația prin faptul că „*dacă începi prin a considera schimbarea drept o amenințare, nu vei inova nimic niciodată. Să nu negăm ceva numai pentru că este în afara planurilor noastre. Adesea neprevăzutul este cea mai bună sursă de inovații*”.³ Schimbarea vizează toate organizațiile, indiferent de tipologia lor, toate sunt sisteme în schimbare, iar autoreglarea lor se face prin management. În acest context, nu greșim dacă evocăm afirmația lui **R. Farmer**, pentru a sublinia rolul managementului, conform căruia, „*Managementul este unul dintre factorii esențiali care explică de ce o țară este bogată sau săracă*” sau motto-ul lucrării, dat de „*antreprenorul vizionar*” și omul de afaceri nipon **Kazuo Inamori** în lucrarea *Oameni și profit – o filozofie a afacerilor secolului 21* „*Managementul reduce intensitatea consumului de energie, prin intensificarea consumului resurselor intelectuale*”.

Marele politician al secolului trecut John F. Kenedy, sublinia faptul că „*Realitatea supremă a timpului nostru e... vulnerabilitatea planetei*.” Evoluția problematicei actuale de mediu, de la dispariția acestui mare politician, nu numai că i-a confirmat opinia ci, a marcat un ritm și o amploare fără precedent.

Mileniul III, din aceste perspective, pune în fața organizațiilor numeroase probleme, dar foarte puține soluții și de aceea, marii savanți contemporani, atrag atenția că traversarea acestor evoluții nu se poate face decât prin inovare - prin transformarea invențiilor dintr-o străfulgerare de idei, într-o producție continuă de performanțe noi. Ecoinovația - tehnologică și netehnologică, noi produse și servicii, precum și noi practici de afaceri – conduce la crearea de noi oportunități și la efecte favorabile asupra mediului prin prevenirea sau reducerea impactului asupra acestuia sau optimizarea utilizării resurselor, inclusiv a energiei. Ecoinovația este strâns legată de dezvoltarea și utilizarea tehnologiilor de mediu, precum și de conceptele de ecoeficiență și de industrie ecologică. Scopul comun este de a contribui la obținerea unei producții și a unor modele de consum sustenabile.

Având în vedere toate aspectele menționate, prin prisma abordărilor unor specialiști de notorietate în domeniu și faptul că firmele care operează atât la nivel național cât și pe piețele internaționale, nu vor supraviețui competitivității fără o gestionare eficientă și control riguros al problematicei de mediu a organizației, am abordat fundamentarea și elaborarea tezei de doctorat, într-un domeniu nu doar actual, ci de strictă specialitate: „**MANAGEMENTUL MEDIULUI ÎN ORGANIZAȚIILE ECONOMICE, ÎN CONTEXTUL GLOBALIZĂRII PROBLEMATICEI MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR.**”

Teza de doctorat este nu numai de actualitate, importanță și originalitate ci și de mare complexitate. Pentru a realiza o astfel de lucrare, într-o structură și abordare

² <http://www.ziare.com/articole/jean+claude+trichet+banca+mondiala> (accesat în martie 2011)

³ **Drucker, P.**, *Managementul viitorului*, Editura ASAB, București, 2004, p.81

Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării problematicii mediului înconjurător

coerente, respectând rigorile unei lucrări științifice de această natură, a fost necesară, așa cum am arătat, stabilirea unui set de obiective (probleme) care să asigure această orientare și coerență, obiective stabilite și fundamentate sub valoroasa îndrumare a distinșilor conducători științifici.

Pentru a semnala importanța acestor jaloane, nu numai pentru construcția conceptuală a tezei de doctorat, ci și pentru structurarea acesteia, redăm, doar unele dintre acestea:

- *problematika mediului în lumea contemporană;*
- *managementul mediului ca subsistem al managementului general;*
- *stadiul actual al cunoașterii în managementul mediului;*
- *globalizarea problematicei mediului și a managementului acestuia;*
- *globalizarea efectelor ecologice și impactul lor în management;*
- *impactul globalizării afacerilor și internaționalizării firmelor asupra managementului mediului;*
- *degradarea mediului și impactul ei în perfecționarea managementului general și al managementului mediului în special ;*
- *organizația ca poluant și ca obiectiv major al managementului mediului ;*
- *relația tehnologie – mediu și impactul ei în management;*
- *managementul mediului: concept, componente, funcții și principii specifice;*
- *funcții și neofuncții ale managementului general din perspectiva managementului mediului ;*
- *componentele sistemului de management al organizației și specificitatea lor în managementul mediului;*
- *managementul strategic și rolul lui determinant în managementul mediului;*
- *managementul strategic - globalizarea afacerilor – schimbarea;*
- *schimbarea - caracteristica dominantă a secolului XXI și impactul acesteia în management;*
- *implicațiile economiei, organizației și managementului bazate pe cunoștințe în managementul mediului;*
- *impactul problematicei de mediu în managementul riscului în organizații în contextul evoluțiilor mediului ambiant ;*
- *cadru normativ general al problematicei mediului : reglementări, norme și standarde naționale și internaționale, realități și cerințe;*
- *impactul necesar al reglementărilor de mediu în toate structurile de învățământ și pregătire a personalului ;*
- *sisteme, metode și tehnici de management generale și specifice de management în problema generală a mediului;*
- *evaluarea performanței de mediu a organizației;*
- *managementul prin obiective, analiza diagnostic, ca metode și tehnici de managementul mediului;*
- *Reingineria proceselor de afaceri și impactul ei în managementul mediului;*
- *Balanced Scorecard ca instrument al managementului strategic, pentru implementarea dezvoltării durabile în organizații;*
- *rolul Benchmarking-ului în implementarea celor mai bune practici de mediu;*
- *cerințe și perspective de ansamblu în managementul mediului;*
- *preocuparea pentru rezolvarea problemelor și protejarea mediului – o ștachetă a performanței managementului organizațiilor;*
- *specificitatea sistemelor de managementul mediului;*
- *validarea conceptelor, soluțiilor opiniilor prin cercetarea științifică selectivă privind percepția specialiștilor și practicienilor asupra stadiului actual al managementului mediului și cerințele de modernizare ale acestuia, derivate din schimbare și globalizare.*

Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării problematicii mediului înconjurător

Aceste obiective ne-au facilitat construirea unei structuri a tezei cu o tematică distinctă, actuală și de largă perspectivă. Conținutul tezei de doctorat este structurat, în 4 părți, 14 capitole și 32 de subcapitole, care ne-au permis o abordare actuală și cât mai apropiată de necesitatea reală a tematicii complexe a tezei de doctorat.

Am încercat o abordare coerentă a obiectivelor prin îmbinarea aspectelor teoretice cu cele practice, obținute în cadrul cercetării științifice selective efectuate, pe baza obiectivelor stabilite. Ne-am propus, să conturăm o imagine unitară a stadiului cercetării științifice selective din domeniu și a realităților aferente tematicii cercetate, precum și tendințele previzibile în lumea contemporană. Acest mod de lucru ne-a permis validarea conceptelor și soluțiilor, precum și racordarea acestora la practica de specialitate.

Astfel, prima parte a tezei de doctorat, intitulată **Elemente conceptuale generale privind managementul mediului în lumea contemporană**, structurată pe 5 capitole, este fundamentată pe următoarele 17 obiective:

OBIECTIVUL 1: „*Problematika mediului în lumea contemporană*”, a fost ales ca un corolar al întregii teze de doctorat, pornind de la realitatea lumii contemporane care avea deja probleme mari de mediu și anterior crizei actuale, iar criza, cum vom arăta pe întreg parcursul lucrării a amplificat aceste probleme, creând și altele noi. Obiectivul a fost abordat, mai ales, în primul capitol al tezei de doctorat și alegerea acestuia, deci nu necesită nici un argument în plus, decât gravitatea și actualitatea problematicii. Amenințările ecologice la nivel global pun sub semnul întrebării însăși existența omenirii. Omenirea se confruntă în prezent cu o presiune extraordinară generată de epuizarea resurselor, creșterea temperaturilor, fenomene meteorologice extreme, topirea ghețarilor, creșterea nivelului mării, moartea recifelor de corali, dispariția speciilor, a pădurilor, erodarea solului, degradarea pășunilor, extinderea deșerturilor, urbanizarea excesivă, managementul deșeurilor, fenomene cu repercursiuni directe asupra managementului tuturor organizațiilor economice.

OBIECTIVUL 2: „*Managementul mediului ca subsistem al managementului general*”, a fost ales, întrucât este premisa unei abordări științifice a managementului *ca sistem*, coerent, poziție argumentată științific, fără replică, în lucrările de specialitate ale unui distins specialist în management, din lucrările căruia, în care abordează acest aspect, cităm doar una⁴. Orice segment de management trebuie să aibă ca bază de pornire, de fond, obiectul managementului general, componentele sale generale și cele ale sistemului de management al organizației, funcțiile managementului general și funcțiunile organizației, toate particularizate apoi la specificul segmentului de management creat și completate, eventual, cu elementele conceptuale de noutate pe care managementul general nu le are.

Aceasta este și motivația faptului că am abordat managementul mediului și problematica acestuia, pe parcursul tezei de doctorat (în special în capitolele 2 și 3) prin prisma componentelor managementului general și a cerințelor acestuia. Astfel, implicațiile problematicii de mediu și particularitățile managementului mediului sunt evidențiate prin analiza proceselor de management în cadrul organizației. De asemenea, am avut în vedere și am prezentat succint, din rațiuni privind spațiul tipografic al lucrării, componentele generale, sistemul informațional, organizațional, decizional și metodologic al managementului, evidențiând impactul acestora asupra problematicii de mediu, funcțiunile organizației și componenta de mediu a activităților aferente, considerând necesară completarea acestora cu *funcțiunea de protecție a mediului* organizației.

OBIECTIVUL 3: „*Stadiul actual al cunoașterii în managementul mediului*”, a fost ales, firească, întrucât orice demers științific cum este și al nostru, trebuie să pornească de la realitățile existente, cărora trebuie să le găsească, în limita posibilităților, forme și

⁴Bogdan, I. (coordonator), *Managementul afacerilor internaționale*, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2007

Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării problematicii mediului înconjurător

soluții de perfecționare. Obiectivul a fost tratat prin abordarea tematicii minimale necesare în subcapitolului 1.3. și pe parcursul capitolului 2 al lucrării. Am ales acest obiectiv în construcția tezei noastre, pentru a identifica măsura în care, în prezent, atât literatura de specialitate, cât și practica de management al mediului este pregătită să implementeze și să gestioneze un nou tip de management al mediului. Analiza gradului în care conceptele cu care operează acest subsistem al managementului constituie punctul de pornire al oricărui demers științific.

În esență, preocuparea pentru problematica de mediu a avut ca punct de pornire conștientizarea gravității fenomenelor și a necesității protecției mediului; anii 70 sunt un reper în acest sens, prin apariția politicilor ecologice. Elaborarea Agendei 21 (Națiunile Unite 1992) reprezintă piatra de temelie a managementului mediului, acesta fiind primul cadru oficial în care se încurajează guvernele și celelalte organisme să dezvolte managementul de mediu.

O influență determinantă asupra dezvoltării și stadiului actual al cunoașterii în managementul mediului l-a avut sistemul socialist și cel capitalist, care nu au ținut cont de capitalul biologic al ecosistemului și în consecință, nu au armonizat nicicum acțiunile economice cu necesitățile mediului. Ambele sisteme și-au manifestat predilecția pentru o dezvoltare cantitativă, în detrimentul mediului.

OBIECTIVUL 4: „*Globalizarea problematicii mediului și a managementului acestuia*”. Globalizarea este rezultatul schimbării, iar schimbarea este amplificată de globalizarea afacerilor într-un sistem de condiționare reciprocă foarte strânsă. A fost necesar, deci, în mod firesc, acest obiectiv în conturarea tezei de doctorat. Obiectivul a fost tratat în subcapitolul 1.1, iar aspectele legate de organismele din domeniu au fost evidențiate și în subcapitolul 6.1.2. al lucrării. Dezbateră obiectivului atrage atenția asupra problemelor globale de mediu și a necesității solidarizării națiunilor pentru soluționarea acestora; de asemenea, am semnalat rolul hotărâtor al organismelor din domeniu și a managementului acestora. Subfinanțarea acestor instituții, ***atât de importante pentru viitorul omenirii***, reprezintă cea mai gravă eroare posibilă chiar în contextual actualei crize economico-financiare mondiale. *Apariția ecologiei transnaționale constituie cea mai mare noutate în cadrul economiei mondiale*, afirma specialistul **Peter Drucker** într-o lucrare⁵ apărută în anul 1999. Astăzi, după un deceniu, lumea se confruntă cu presiuni asupra mediului și, prin urmare, cu noi provocări pe o scară, viteză și interdependență care sunt fără precedent. Deși problemele de mediu locale, regionale și globale sunt suficient de vechi, specialiștii susțin că „***formele contemporane ale degradării mediului sunt mai globale decât oricând în istoria umanității și implică cel mai semnificativ set de riscuri și amenințări la adresa vieții omului*”⁶. Afirmția nu poate fi combătută, astăzi, aceste amenințări și riscuri includ probleme cu adevărat globale: încălzirea globală, subțierea stratului de ozon, epuizarea resurselor, poluarea bunurilor comune, precum și poluări transfrontaliere, riscuri ecologice în creștere.**

Fixarea **OBIECTIVULUI 5:** „*Globalizarea efectelor ecologice și impactul lor în management*”, derivă din tratarea obiectivului precedent. Globalizarea efectelor ecologice este evidentă, poluarea nu cunoaște granițe; exemplul poluării atmosferei pe plan global arată clar că orice încercare a unui stat de a-și păstra mediul curat, este sortită eșecului dacă celelalte state nu sunt și ele pregătite să facă un efort în acest sens. Dezbateră obiectivului este subiectul subcapitolelor 1.1.3 și 1.2. unde este dezvoltată globalizarea efectelor ecologice.

Este important să subliniem că nu numai globalizarea are impact asupra mediului, ci și mediul are impact asupra ritmului, direcției și calității globalizării. Între aceste

⁵ **Drucker, P.**, *Realitățile zilei de mâine*, Editura Teora, București, 1999

⁶ **Held, D.; McGrew, A.; Goldblatt, A., Perraton, G.**, *Transformări globale*, Editura Polirom, Iași, 2004, p. 455

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

elemente sunt interacțiuni complexe, prezentate în dezbaterile acestui obiectiv. În ceea ce privește determinarea și prezentarea impactului în management, acestea sunt abordate pe tot parcursul lucrării, cu elemente concrete în capitolele 2 și 3 ale lucrării. Subliniem rolul strategiei manageriale în gestionarea și soluționarea acestei probleme. Aspectele de mediu trebuie să reprezinte un element esențial al strategiei de afaceri în lumea modernă. Gestionarea defectuoasă a acestor aspecte poate conduce la pierderi ireversibile și poate dăuna brand-ului, atent construit de-a lungul deceniilor.

OBIECTIVULUL 6 : „Impactul globalizării afacerilor și internaționalizării firmelor asupra managementului mediului”, a fost stabilit, de asemenea, ca urmare a caracteristicii dominante a lumii contemporane, certitudinea că globalizarea afacerilor și internaționalizarea firmelor sunt fenomene complexe și ireversibile ale secolului XXI, care generează mutații în toate domeniile și sferile activității umane. Globalizarea afacerilor și internaționalizarea firmelor, fenomene de complexitate fără precedent și cu consecințe majore asupra viabilității firmelor, au impact determinant în management, în toate subsistemele, funcțiile acestuia și în funcțiunile organizației. Firesc, aceste mutații au consecințe semnificative și asupra mediului și managementului acestuia, fiind și sursa a numeroase controverse.

Atât în literatura de specialitate străină cât și în cea autohtonă, redată în lista bibliografică a lucrării, autorii și cercetările efectuate nu au ajuns la un numitor comun privind efectele fenomenului studiat asupra mediului și nicidecum a managementului acestuia. Totuși, majoritatea opiniilor converg către un efect negativ al *globalizării afacerilor și internaționalizării firmelor asupra mediului*.

Considerăm că problemele ridicate de conceptul de dezvoltare durabilă devin mai pronunțate în lumina proceselor de globalizare. Astfel, în funcție de circumstanțe, comerțul și investițiile pot avea efecte semnificative, atât pozitive cât și negative, asupra mediului și managementului mediului. Subiectul a fost abordat în principal în subcapitolul 1.1.4. al lucrării, pe următoarele planuri:

- *efectele liberalizării comerțului internațional asupra mediului*, necesită clarificarea a două aspecte esențiale: primul, dacă liberalizarea comerțului duce la degradarea mediului, și al doilea aspect, dacă politicile de mediu mai stricte au un efect negativ asupra comerțului, rezolvate în subcapitolele 1.1.4.1. – 1.1.4.2.
- *efectele investițiilor străine directe (ISD) asupra mediului și dezvoltării durabile*, determinate în subcapitolul 1.1.4.3. Analiza acestora arată atât beneficii cât și efecte nefavorabile. De asemenea, există trei ipoteze, prezentate, privind interacțiunea dintre liberalizarea comerțului, investițiile străine direct, și mediul :
 - ✓ se încurajează creșterea economică în țările în curs de dezvoltare cu posibilități slabe de control al poluării;
 - ✓ migrația industriilor " murdare " în țări cu reglementări de mediu mai permissive și crearea așa numitelor "paradisuri ale poluării" ;
 - ✓ relaxarea standardelor restrictive de către țările care se confruntă cu o concurență sporită.

În contextul afacerilor internaționale abordarea managementului mediului trebuie să țină seama de un mod de conducere specific, managementul afacerilor internaționale și de principalele mutații care trebuie să se producă în managementul firmelor⁷: *restructurarea previziunii și a componentelor; organizarea adecvată a activității de piață, care presupune crearea de structuri, restructurarea activității de comunicare, mai cu seamă în domeniul cercetării pieței și a promovării afacerilor pe piața internațională; adaptarea produselor și serviciilor la noile piețe și cerințe; restructurarea întregii*

⁷ **Bogdan I.**(coordonator), *Managementul afacerilor internaționale*, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2007

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

activități de negociere a afacerilor; perfecționarea și adaptarea sistemului decizional la noile condiții și cerințe; selectarea și combinarea, după alte criterii a metodelor și tehnicilor manageriale .

OBIECTIVUL 7: „*Degradarea mediului și impactul ei în perfecționarea managementului general și al managementului mediului în special*” s-a fixat, plecând de la realitatea că starea corespunzătoare a mediului este o condiție esențială a dezvoltării economice și a desfășurării afacerilor. Caracteristicile economice ale ultimelor decenii – argumente cum sunt: profitul și bunăstarea - au susținut puternic activitățile economice a căror desfășurare a contribuit în mod semnificativ la apariția fenomenelor de degradare a mediului. Consecințele degradării mediului periclitează securitatea alimentară, care la rândul său conduce la insecurități sociale și în multe cazuri, violență. În contextul schimbărilor climatice există trei provocări cheie asupra securității: deficitul de apă, penuria de alimente și accesul la resurse minerale strategice, cum ar fi petrolul.

Toate aceste consecințe determină un impact considerabil asupra perfecționării managementului general și al managementului mediului, evidențiate pe tot parcursul lucrării și pregnant, în subcapitolele 1.1.4., 1.2, 1.3. Cercetarea științifică selectivă a evidențiat că cea mai importantă măsură pe care organizațiile o au în vedere în scopul perfecționării managementului mediului și implicit a eficientizării managementului organizației constă în ***accentuarea locului și rolului managementului mediului în managementul general al organizației.***

OBIECTIVUL 8: „*Organizația ca poluant și ca obiectiv major al managementului mediului*” a fost ales, cum credem că rezultă în mod implicit, datorită faptului că organizațiile economice sunt cele care, dacă nu au un management performant al mediului, sunt cel mai agresiv și periculos agent poluant. Obiectivul este subiectul subcapitolului 1.3.2. care debutează cu definirea conceptelor de poluare și impact asupra mediului (rezultat al poluării), alături de prezentarea tipologiei impactului de mediu. Abordarea obiectivului identifică și prezintă impactul activităților economice asupra mediului, din faza extragerii materiei prime până la faza de deșeu. De asemenea, sunt evidențiate principalele ramuri industriale cu impact major asupra mediului și sunt prezentate sub formă tabelară *principalele tipuri de emisii din anumite sectoare ale industriei, cu impact notabil asupra factorilor de mediu (Tabelul 1.4.)*. Bineînțeles, *controlul tuturor activităților umane care au un impact semnificativ asupra mediului, în special activitățile de prevenire și combatere a poluării sunt și unele dintre obiectivele principale ale managementului mediului.*

OBIECTIVUL 9 : „*Relația tehnologie – mediu și impactul ei în management*”, abordat în subcapitolul 1.3.2., a fost ales, întrucât atrage atenția asupra impactului evoluției și cunoașterii în domeniul tehnologiei, asupra mediului și nivelului de poluare al acestuia. Stabilirea obiectivului a plecat de la premisa că progresul tehnico-științific este esențial în prevenirea, combaterea și controlul poluării mediului, pregnant prin *dezvoltarea de tehnologii “curate”*. În acest context, managerului trebuie să țină seama de influența progresului științei, evoluției tehnologiilor, a performanțelor echipamentelor, a calității materiilor prime și a produselor finite, care să crească randamentul producției, însă nu în detrimentul mediului, ce ar induce alte costuri. Orice inovație tehnologică va trebui să fie evaluată în dimensiunea ei ecologică. Desigur, tehnologia nu anulează în niciun caz rolul și importanța managementului, așa cum arată **R. Farmer:** „*Importul de cunoștințe de management poate fi mai productiv decât importul de tehnologie.*”

OBIECTIVUL 10: „*Managementul mediului: concept, componente, funcții și principii specifice*” a fost ales, întrucât el reprezintă, în general, titlul tezei de doctorat, esența acesteia. Obiectivul a fost abordat în cuprinsul capitolului 2 al lucrării și confirmă abordarea științifică a managementului mediului, ca subsistem al managementului general. Astfel, sunt prezentate opinii ale unor autori străini și autohtoni privind conceptul de

Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării problematicii mediului înconjurător

management, mediu ca și componente fundamentale ale managementului mediului, alături de încercarea unei definiții a conceptului de managementul mediului. De asemenea, în continuarea capitolului 2, sunt determinate și prezentate funcțiile și principiile specifice managementului mediului, desigur pornind de la funcțiile și principiile managementului general, care își păstrează valabilitatea și rolul în managementul mediului.

În prezentarea completă a obiectivului nu puteam omite opiniile emblematice privind menirea managementului, exprimate de părintele managementului modern, **Peter Drucker** : *“managementul este principala cale de creștere economică”* și *„nu există țări bogate și țări sărace, există țări bine conduse și țări prost conduse”*, opinii confirmate pe deplin de starea actuală a economiei naționale și mondiale.

OBIECTIVUL 11: *„Funcții și neofuncții ale managementului general din perspectiva managementului mediului”* a fost ales, pentru că deschide seria obiectivelor care surprind implicațiile problematicei de mediu asupra managementului organizației. Debutul în tratarea obiectivului a fost realizat prin prezentarea componentelor proceselor de management și a tipologiei conținutului proceselor manageriale ecologice. Fixarea obiectivului a fost determinată de faptul că, esența managementului o reprezintă funcțiile sau atributele sale, având caracteristici specifice sub impactul problematicei de mediu, prezentate în subcapitolul 3.1.2. al lucrării. Redăm, așadar, câteva dintre aspectele semnalate:

- în realizarea previziunii, managerii trebuie să țină seama de *noua componentă a misiunii firmei*, care, impune un nou tip de informații, privind protecția mediului și cunoștințe mult mai complexe. Obiectivele generale și obiectivele specifice vor conține angajamentul de prevenire a poluării, corespunzător cu politica de mediu. Scopurile fundamentale vor reflecta *concepția de dezvoltare durabilă, iar componente sociale, ca de exemplu: controlul poluării mediului, aspectele de etică în afaceri, mai puțin luate în seamă, devin determinante* în afirmarea și succesul organizației;
- organizarea ca funcție și subsistem al managementului mediului trebuie să operaționalizeze anumite principii : economia de resurse umane, economia de materiale, economia de utilaje, economia de spațiu, alături de *principiul reducerii incertitudinii și a riscului ecologic* în cadrul organizației. Are un caracter inovativ, pe lângă eficiență, eficacitate, trebuie să asigure organizației flexibilitatea necesară;
- coordonarea problematicei de mediu impune un proces eficient de comunicare a politicii de mediu de către manager, a cerințelor, obiectivelor, pentru îmbunătățirea performanței organizației prin implicarea tuturor angajaților ;
- esența acțiunilor de antrenare o formează *motivarea personalului*, adică împletirea armonioasă a intereselor organizației cu cele ale personalului, confirmând afirmația *„Obiectul principal al managementului trebuie să fie asigurarea maximei prosperități pentru patron, împreună cu maxima prosperitate pentru salariat”* (Frederick W. Taylor), dar și motivarea pentru îndeplinirea sarcinilor privind protecția mediului, ca prioritate;
- funcția de control-evaluare cuantifică finalitatea modului de realizare a celorlalte atribute ale actului managerial, având faze, forme și funcții specifice, redate în subcapitolul 3.1.2.1.5. al tezei de doctorat.

Funcțiile managementului prezentate anterior, se completează și integrează cu cele derivate din conceptele de economie, organizație și management bazate pe cunoștințe: *evaluarea cunoștințelor accesibile firmei, previzionarea necesităților și surselor de cunoștințe, obținerea cunoștințelor necesare firmei; gestionarea, utilizarea și dezvoltarea cunoștințelor; valorificarea cunoștințelor; protejarea cunoștințelor organizației.*

Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării problematicii mediului înconjurător

Considerăm necesară o componentă de mediu a fiecărei funcții manageriale, care să se regăsească, de asemenea, și în cadrul neofuncțiilor derivate din conceptele de economie, organizație și management bazate pe cunoștințe.

Fixarea OBIECTIVUL 12: „Componentele sistemului de management al organizației și specificitatea lor în managementul mediului ” s-a făcut din rațiunile arătate și are ca reper principal, faptul că orice segment de management, cum este și managementul mediului, are ca bază de pornire managementul general, cu adaptările la specificul domeniului studiat. Operaționalizarea componentelor managementului general într-un subsistem de specialitate a managementului, cum este și managementul mediului, nu este o operațiune simplă. Ea presupune cunoștințe solide, suficiente, de management general și cunoștințe specifice de managementul mediului. Obiectivul se regăsește în cuprinsul tezei de doctorat, în mod special în subcapitolele 3.2.1., 3.2.2. și parțial în 7.1. 7.2. (sistemul metodologic).

În condițiile erei actuale a informațiilor, a continuării schimbărilor revoluționare în domeniul informaticii, *sistemul informațional devine* din ce în ce mai important și *condiționant pentru supraviețuirea și performanțele organizațiilor în toate domeniile, deci și în ceea ce privește mediul.* Toate firmele, indiferent de natura lor, sub impactul schimbării, își perfecționează continuu sistemul informațional, pentru a-l adapta noilor condiții. Sistemul informațional al organizațiilor este într-un proces continuu de perfecționare și adaptare. Un rol important, îl deține în previziunea managerială, deoarece firma și-a schimbat misiunea, are o misiune diferită, nouă, care impune un nou tip de informații, de regulă mult mai complexe, și structuri organizatorice și funcționale noi.

Sistemul informațional nu este un scop în sine, ci el trebuie să asigure managerilor datele și informațiile necesare fundamentării, adoptării, operaționalizării și urmării deciziilor. În tratarea obiectivului un rol important dețin *componentele sistemului informațional al managementului mediului* (datele, informațiile, circuitele și fluxurile informaționale, procedurile informaționale, mijloacele de tratare a informațiilor de mediu), ale cărui caracteristici specifice sunt redate în subcapitolul 3.2.1. al lucrării. Pornind de la sistemele de monitorizare a factorilor de mediu, sistemul informatic elaborează documente de sinteză în managementul mediului, analize, situații necesare aprecierii performanțelor de mediu ale fiecărei organizații economice.

De asemenea, în completarea abordării obiectivului sunt prezentate opinii ale unor personalități privind definirea conceptului, componente, caracteristici și etape ale procesului decizional de mediu (subcapitolul 3.2.2.3). Este de reținut faptul că lipsa unor informații referitoare la evaluarea resurselor, a capitalului natural, incapacitatea de a controla fenomenele naturale sau socio-economice, face ca deciziile să fie adoptate în condiții incerte. Decidentul trebuie să ia în calcul, atât problemele privind prevenirea poluării, cât și pe cele referitoare la utilizarea rațională a resurselor naturale. Pentru a lua decizia corectă, managerii trebuie să dispună de informații relevante, care reduc incertitudinea și sunt utile pentru scopul propus.

De asemenea, am avut în vedere și conceptul de economie, organizație și management bazate pe cunoștințe (cea mai modernă abordare în management) și în mod special, esența acestui concept – cunoștințele, tendințele în sistemul informațional – decizional al firmei, urmare acestei mutații, precum și cerințele adaptării sistemelor globalizării afacerilor și internaționalizării firmelor. Pentru a fi cu adevărat utili, pentru a contribui la creșterea performanțelor organizaționale, este important ca angajații să poată partaja și disemina cunoașterea la nivelul întregii organizații și să o poată valorifica corespunzător, integrând-o armonios în produsele/serviciile oferite. În acest context, sistemul informațional, bazat pe noua tehnologie informațională, deține un rol vital. Din rațiuni privind spațiul tipografic al lucrării, sistemul organizațional nu se regăsește în mod evident în cuprinsul lucrării, însă considerăm atins acest subiect prin tratarea funcției de

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

organizare a managementului, în subcapitolul 3.1.2., unde este redată specificitatea acesteia.

În condițiile actuale ale evoluției mediului ambiant și a caracterului global al problematicei de mediu, stabilirea **OBIECTIVULUI 13:** „*Managementul strategic și rolul lui determinant în managementul mediului*” nu are nevoie, credem, de nicio justificare. Obiectivul este abordat, în special în subcapitolul 3.5. al tezei de doctorat. Managementul strategic accentuează caracterul previzional, anticipativ, preventiv al managementului mediului, esențial în gestionarea problematicei de mediu a organizației, problematică amplificată de efectele globalizării. Totodată, asigură adaptarea acesteia la dinamica mediului său ambiant și creșterea performanței organizației. Managementul strategic oferă mecanismul potrivit prin care strategia de mediu se implementează continuu și concomitent, se reactualizează în funcție de evoluțiile endogene și exogene organizației.

OBIECTIVUL 14 : „*Managementul strategic - globalizarea afacerilor – schimbarea*” a fost ales, în principal, din aceleași rațiuni și se regăsește pe tot parcursul lucrării, cu elemente concrete, în subcapitolele 3.5, 4.1. ale lucrării. Este un obiectiv ancorat profund în realitățile societății contemporane .

În contextul actual, al trăsăturilor definitorii ale lumii contemporane, schimbarea, globalizarea afacerilor, internaționalizarea firmelor, intensificarea concurenței, revoluția cunoștințelor, criza economico-financiară mondială etc. o provocare majoră pentru supraviețuirea organizațiilor este abilitatea acestora de a se adapta mediului lor, aflat în permanentă schimbare și de a valorifica oportunitățile și a reduce riscurile generate de aceste fenomene. **Nu trebuie, însă** – spun specialiștii⁸ - **căutată o firmă ideală**, ci una modelată după scopuri, oameni și culturi. Este nevoie de o firmă reconfigurabilă, care poate trece, continuu, de la o strategie la alta, iar structurile organizatorice trebuie să urmeze strategiile. Numai așa, strategiile pot deveni motor al schimbării și performanței, și nu să devină o frână.

Teza nu putea fi concepută, fundamentată și realizată fără **OBIECTIVUL 15:** „*Schimbarea - caracteristica dominantă a secolului XXI și impactul acesteia în management*” deoarece, așa cum am arătat, realitatea evidentă a zilelor noastre, la început de secol și de mileniu este schimbarea, care marchează evoluția societății și sfera tuturor activităților umane. Implicațiile schimbării asupra organizațiilor și managementului acestora este urmărit pe tot parcursul lucrării și în mod evident, în subcapitolul 4.1. Pentru a supraviețui și pentru a reuși, fiecare organizație va trebui să se transforme într-un agent al schimbării. A ține pasul cu ritmul rapid al schimbărilor, constituie una dintre cele mai mari provocări pentru managerii secolului XXI.

Nu avem, însă certitudini privind modul în care vor arăta societatea și organizația viitorului. Marele savant **Peter Drucker**, contrar convingerii majorității oamenilor, susține că „*în viitor nu va exista o expansiune, nu vor exista piețe libere așa cum am înțeles noi piețele libere, respectiv ca piețe destinate schimbului de bunuri și servicii. „Piața liberă” de mâine este echivalentă cu circulația informațiilor nu cu schimburile comerciale. Iar din acest punct de vedere, în viitor va exista cu adevărat o piață mondială liberă*”.⁹

OBIECTIVUL 16 : „*Implicațiile economiei, organizației și managementului bazate pe cunoștințe în managementul mediului*” este impus de realitatea zilelor noastre, cunoștințele au devenit factori cheie, de succes, iar obținerea de performanțe economice este condiționată, în primul rând, de existența și utilizarea capitalului de cunoștințe. Generarea, achiziționarea și folosirea cunoștințelor sunt extrem de importante pentru obținerea profitului și totodată asigurării sustenabilității firmelor și economiei pe

⁸ **Bogdan, I.**, *Management în organizația viitorului, sinteze și comentarii difuzate doctoranzilor*

⁹ **Drucker, P.**, *The Essential Drucker. Selections from the Management Works of Peter F. Drucker*, Meteor Press, București, 2010

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

termen lung, în contextul analizat. Obiectivul este tratat în subcapitolele 4.2. - 4.5. ale tezei.

Chiar dacă principala resursă a noii economii sunt cunoștințele - resurse intangibile - resursele tangibile, care sunt limitate, nu trebuie depreciate, ci dimpotrivă, cunoștințele trebuie folosite pentru a identifica noi modalități de protecție și conservare a resurselor mediului. *Noua economie, economia ecologică, promovează creșterea economică în condiții de protecție sporită a mediului, accelerând reducerea consumului fizic, în favoarea valorificării informației și a cunoașterii, deplasând centrul de greutate de la investiții în mijloacele fixe, la investiții în capitalul uman.*

În opinia noastră și nu numai, *noul tip de firmă – bazată pe cunoștințe – trebuie să fie o firmă sustenabilă. Aceasta, pe baza unei abordări echilibrate din punct de vedere economic, ecologic și social, valorifică la un nivel superior cunoștințele și celelalte resurse de care dispune, generând eficiență și performanță, validate de piață și recunoscute de societate.*¹⁰ În acest context, se impune o nouă formă de eficiență – **ecoefficiența**, care presupune cunoștințe, inovare, produse și servicii cu impact redus asupra mediului.

Managementul bazat pe cunoștințe este o știință în formare, un nou tip de management al viitorului, în contextul competiției internaționalizate. Astfel, ne-am exprimat convingerea că tot o nouitate vor reprezenta și procesele manageriale de mediu, fundamentate *pe noi resurse și forme de capital* derivate din cele două concepte economia și organizația bazate pe cunoștințe. Concret, managementul cunoștințelor înseamnă *transformarea întregului capital intelectual în rezultate*, evident, cu impact și asupra managementului mediului în organizațiile economice.

În contextul analizat, se simte permanent nevoia îmbunătățirii activității de management al mediului, pe baza cunoștințelor, combinate cu un management eficient al acestora. **P. Drucker** remarca în acest sens, faptul că *singurul lucru care va mai conta, din ce în ce mai mult, în economiile naționale, cât și în cele internaționale, este performanța managerului în a face cunoștințele productive.*

OBIECTIVUL17 : „ Impactul problematicii de mediu în managementul riscului în organizații, în contextul evoluțiilor mediului ambiant” s-a fixat având ca reper faptul că, orice activitate și mai ales afacere este însoțită de risc, riscul evoluând în tandem cu profitul, după zicala populară „cine nu riscă, nu câștigă”. Problematika riscului, abordată în subcapitolul 7.7. a tezei de doctorat, rezultă din faptul că trăim într-o civilizație a riscului. Problematika mediului generează un risc specific, datorită caracteristicilor sale particulare, ce reflectă complexitatea mediului, numărul mare de ecosisteme și organisme, modul în care acestea interacționează între ele, generând, atât un grad înalt de complexitate, cât și un nivel semnificativ de incertitudine.

Deși realitatea prin evenimentele produse confirmă, din păcate, importanța și actualitatea riscului aferent problematicii de mediu, ***în afacerile și mediul contemporan, în managementul organizațiilor, este prea puțin abordat atât teoretic, cât și mai ales practic, în totală disonanță cu importanța și actualitatea problematicii. Considerăm necesar, includerea în tipologia generală a riscurilor a riscului de mediu și chiar a riscului de a polua.*** Civilizația riscului, ca mod de existență a organizațiilor și de derulare a afacerilor, arată un reputat specialist¹¹, obligă la preluarea acestei problematici noi și dificile în obiectul managementului, în funcțiile sale, în subsistemele lui, în funcțiunile organizației, altfel, această realitate, rămâne la nivel declarativ, neavând instrumentarul de operaționalizare în practica socială .

¹⁰ **Nicolescu, O., Nicolescu, L.,** *Economia, firma și managementul bazate pe cunoștințe*, Editura Economică, București, 2005, p. 106

¹¹ **Bogdan, I.,** *Managementul riscului în afaceri între realitățile și cerințele lumii contemporane*, Editura Universitară, București, 2009 p. 20

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

În completarea abordării problematicii de mediu a organizațiilor economice, partea a 2-a a tezei de doctorat abordează ***Tendențe naționale și internaționale în domeniul managementului mediului***.

Un număr de 10 obiective (obiectivele 18-28) fundamentează această parte a tezei de doctorat, acestea fiind tratate pe parcursul capitolelor 6,7,8 ale lucrării.

Teza nu putea fi concepută, fundamentată și realizată fără **OBIECTIVUL 18:** „***Cadrul normativ general al problematicii mediului : reglementări, norme și standarde naționale și internaționale, realități și cerințe***”, deoarece, asigură cadrul legal al funcționării organizațiilor economice în domeniul mediului, cu implicații în managementul general și în managementul mediului în special. Obiectivul este abordat în subcapitolele 6.1. 6.2. 6.3. 6.4. ale lucrării și oferă o imagine de ansamblu asupra unor realități și cerințe privind tematica abordată, din perspectiva unui practician în domeniu. De remarcat, este numărul impresionant de reglementări, norme, standarde, convenții, tratate, care, deși au fost agreate la nivel internațional, nu își găsesc locul în realitatea practică ex. Protocolul de la Kyoto.

OBIECTIVUL 19 : „***Impactul necesar al reglementărilor de mediu în toate structurile de învățământ și pregătire a personalului***” a fost ales pornind de la premisa că o educație ecologică (de mediu) oferă cadrul pentru recunoașterea valorilor ecologice, îmbunătățirea calității vieții și un mediu mai curat pentru generațiile viitoare. Obiectivul este abordat în subcapitolul 6.1.4. și 6.3. al tezei de doctorat. Aplicarea reglementărilor de mediu presupune cunoașterea acestora. Primordial, este nevoie de conștientizarea populației asupra rolului fiecăruia în gestionarea problemelor de mediu. Un exemplu este dat de colectarea selectivă a deșeurilor, o prevedere legislativă obligatorie, dar fără a fi pusă în practică, decât parțial, cel puțin la nivel național.

Educația de mediu poate ajuta oamenii să câștige cunoștințe, deprinderi, motivații, valori și angajamente de care au nevoie pentru a gestiona eficient resursele pământului și de a-și asuma răspunderea pentru menținerea calității mediului.

Obiectivele educației de mediu sunt asemănătoare în toată lumea: menținerea și îmbunătățirea calității mediului, prevenirea problemelor de mediu în viitor, iar rolul educației în acest sens, este de necontestat: „*Educația trebuie recunoscută ca procesul prin care oamenii și societățile umane pot să-și atingă potențialul maxim. Educația este esențială pentru promovarea dezvoltării durabile și îmbunătățirea capacității oamenilor de a rezolva problemele de mediu și dezvoltare [...] Educația este...drumul către egalitatea șanselor, către o democrație sănătoasă și echitabilă, către o economie productivă și o dezvoltare durabilă*” [Rio de Janeiro, Agenda 21, 1992].

OBIECTIVUL 20 : „***Sisteme, metode și tehnici de management generale și specifice de management în problematica generală a mediului***” a fost fixat pornind de la certitudinea că una din “piesele de rezistență” ale managementului este metodologia, sistemul metodologic, care, potrivit opiniilor reputatului specialist **O. Nicolescu**, asigură “scientizarea” managementului. Obiectivul a fost avut în vedere pe tot parcursul tezei de doctorat, iar ca elemente concrete, a fost abordat în capitolul 7 al lucrării.

Exercitarea funcțiilor și relațiilor de management la nivelul fiecărei organizații se realizează prin sistemul de management. Definit de către specialiști¹² ca “*ansamblul elementelor cu caracter decizional, organizatoric, informațional, motivațional etc. din cadrul organizației, prin intermediul căruia se exercită ansamblul proceselor și relațiilor de management în vederea obținerii unei eficacități și eficiențe cât mai mari*”, în organizația modernă, sistemul de management are la bază un complex de principii, reguli și cerințe, care asigură modelarea sa în concordanță cu cerințele științei managementului.

¹² Nicolescu, O., Verboncu I., *Fundamentele managementului organizației*, Editura Universitară, București, 2008, p. 177

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

OBIECTIVUL 21 : „*Evaluarea performanței de mediu a organizației*”, credem că nu necesită niciun fel de argumente, întrucât, fără performanță, nu se poate aborda științific niciun domeniu. Ca urmare, în limita cerințelor exprese și al spațiului rezonabil al tezei de doctorat, aceste aspecte au fost prezentate în subcapitolul 7.1.4.

OBIECTIVUL 22 : „*Managementul prin obiective, analiza diagnostic, ca metode și tehnici de managementul mediului*” s-a ales, având în vedere întreg arsenalul de sisteme, metode și tehnici manageriale (peste 100) la care au făcut referire socialiștii în operele lor¹³ necesare pentru a conduce în mod eficace o organizație, care se pot adapta și aplica în toate segmentele managementului, și totodată pot fi utilizate combinat, multiplicându-li-se, astfel, avantajele. Însă, din rațiuni privind spațiul tipografic al lucrării, am detaliat doar câteva dintre acestea, și anume: sistemul de management prin obiective în subcapitolul 7.2.1, tabloul de bord în subcapitolul 7.2.2, și altele, redată în tratarea obiectivelor următoare.

Fixarea **OBIECTIVULUI 23** : „*Reingineria proceselor de afaceri și impactul ei în managementul mediului*” a fost determinată de continuarea abordării sistemului metodologic al managementului mediului și a fost abordat în subcapitolul 7.2.5. al tezei de doctorat.

Reengineering – ul proceselor de afaceri, presupune o transformare radicală a organizației în scopul eficientizării proceselor acesteia, ca răspuns la schimbarea din organizații și ca formă de reacție a managementului la transformările produse în mediul ambiant, național și internațional. ***Reengineering-ul verde*** (Green Reengineering) este un nou termen pentru a descrie aplicarea - procesului de reengineering - conceptului contemporan de măsurare a performanțelor și anume, a impactului asupra mediului. Inițiativa de Reengineering verde reprezintă o provocare pentru valorile care stau la baza organizației și pentru cultura organizațională - deseori schimbate în desfășurarea acestui proces. *Reengineering-ul verde produce modificări radicale și sprijină procesele de business pentru a realiza îmbunătățiri considerabile în contribuția firmei la calitatea mediului și durabilitate.*

OBIECTIVUL 24 : „*Balanced Scorecard ca instrument al managementului strategic, pentru implementarea dezvoltării durabile în organizații*” a fost stabilit din necesitatea de a oferi un model pentru construirea unei strategii bazate pe cerințele dezvoltării durabile și a fost tratat în subcapitolul 7.2.6. Propus inițial drept sistem de măsurare a performanței, conceptul Balanced Scorecard a evoluat de-a lungul timpului, devenind un sistem mai cuprinzător de management al performanței. În cele din urmă, a fost transformat într-un sistem de management strategic pentru gestionarea performanței în cadrul unei organizații.¹⁴ La nivelul organizațiilor, obiectivele strategice trebuie să țină seama de cele trei componente ale dezvoltării durabile (economic + mediu + social) dar și de cele patru perspective care alcătuiesc orizontul managerului: financiară, a pieței și partenerilor, a proceselor interne, a creșterii – dezvoltării, inspirate din Balanced Scorecard.

OBIECTIVUL 25 : „*Rolul benchmarking-ului în implementarea celor mai bune practici de mediu*” continuă seria obiectivelor privind abordarea sistemului metodologic al managementului mediului și este tratat în subcapitolul 7.2.3. al tezei de doctorat.

Benchmarking de mediu este un instrument eficient pentru analiza practicilor de mediu și a indicatorilor care conduc la performanțe de mediu net superioare, simultan cu creșterea performanței economice. Cu alte cuvinte, benchmarking-ul ajută companiile să

¹³ **Nicolescu, O.**, *Sisteme, metode și tehnici manageriale ale organizației*, Editura Economică, București, 2000

¹⁴ **Brudan, A.**, *From Management Accounting to Strategic Execution and System Thinking: the Balanced Scorecard (r)evolution and new research agenda*, Conferința "3rd Audit and Accounting Convergence", Ediția 2008, Cluj-Napoca, România.

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

atingă o performanță bună de mediu, prin învățarea de la cei mai buni. Benchmarking-ul, nu înseamnă doar identificarea celor mai bune tehnici disponibile, în speță BAT (best available techniques) privind mediul, ci mai degrabă caută cum aceste practici pot fi adaptate organizației. Valoarea adevărată a benchmarking-ului se remarcă atunci când organizația și-a integrat cu succes cele mai bune practici în operațiile sale prin angajamentul strategic pentru îmbunătățire continuă.

OBIECTIVUL 26 : „*Cerințe și perspective de ansamblu în managementul mediului*” s-a fixat ca urmare a gradului crescut de conștientizare a importanței managementului mediului în susținerea și dezvoltarea afacerilor. Companiile devin tot mai conștiente de necesitatea de a înțelege implicațiile problematicii de mediu în procesele de management. În tratarea obiectivului, s-au prezentat, în capitolul 8 al lucrării, cerințele standardizate ale sistemului de managementul mediului ce se constituie ca elemente fundamentale ale acestuia: politica de mediu, planificarea de mediu, implementarea și funcționarea sistemului de managementul mediului, măsurare, verificare, evaluare și acțiuni corective, analiza efectuată de conducere, în accepțiune standardizată și recunoscută internațional, conform ISO 14001, ISO 14004 și EMAS (*Schema de management de mediu și audit*).

OBIECTIVUL 27 : „*Specificitatea sistemelor de managementul mediului*” s-a ales, deliberat, pentru a da concretețe problematicii managementului, adică domeniului de doctorat, în care am făcut pregătirea doctorală și cercetarea științifică pentru realizarea tezei de doctorat. Obiectivul a fost abordat în subcapitolele 8.1. 8.2. 8.3. 8.4. și 8.5. ale lucrării și evidențiază tipologia standardelor concepute pentru a constitui fundamentul sistemului de managementul mediului. Obiectivul a fost fixat plecând de la premisa că sistemele de managementul mediului (SMM) oferă o modalitate structurată și sistemică de integrare a problematicii de mediu în toate aspectele activității unei companii.

Standardele ISO 14001 și ISO 14004 definesc același sistem de managementul mediului, însă fiecare are rol diferit: Ghidul de utilizare, oferit de ISO 14001, prevede cerințele pentru crearea, implementarea, menținerea și îmbunătățirea continuă a unui sistem de management de mediu, în timp ce Standardul ISO 14004 conține recomandări referitoare la crearea, implementarea și menținerea sistemului de management de mediu constituit, în principal, după liniile directoare ale standardului ISO 14001.

Am abordat comparativ cele două tipuri de sisteme de managementul mediului, conform ISO 14001, 14004 și EMAS evidențiând diferențele și avantajele acestora.

OBIECTIVUL 28: „*Preocuparea pentru rezolvarea problemelor și protejarea mediului – o ștachetă a performanței managementului organizațiilor*” a fost fixat având la bază premisa că, evoluția organizației moderne este marcată, în prezent, de amplificarea interdependențelor cu mediul în care își desfășoară activitatea; mai mult, factorul ecologic al mediului ambiant al organizației condiționează fundamental performanța managementului organizațiilor. Obiectivul a fost tratat pe tot parcursul tezei.

Mediul ambiant al organizației și implicit factorul ecologic are un rol determinant în întreaga construcție conceptuală a organizației, începând de la strategiile de dezvoltare și continuând cu identificarea și valorificarea oportunităților apărute, rolul organizației și a managementului acesteia fiind de a exploata aceste evoluții pentru performanța generală a organizației.

Astfel, evaluarea impactului activității organizației asupra mediului, angajamentul managementului de prevenire a poluării mediului, gestionarea judicioasă a resurselor organizației, integrarea principiilor dezvoltării durabile în managementul organizației, îmbunătățirea continuă a performanțelor de mediu ale organizației, conduc la îmbunătățirea performanțelor economice ale organizațiilor. Performant înseamnă nepoluant, un management preventiv, respectând principiile creșterii și dezvoltării durabile, în toată complexitatea acestui concept.

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

Partea a III-a a tezei de doctorat a fost **destinată cercetării științifice selective** unde s-a urmărit obținerea de informații necesare validării conceptelor de bază ale tezei de doctorat și formulării de soluții sustenabile pentru obiectivele identificate, pornind de la realitățile și cerințele actuale, privind managementul problematicei de mediu în organizațiile economice.

Ideea care ne-a condus pe parcursul realizării acestei părți a tezei de doctorat, a fost aceea că nu ne putem limita doar la prezentarea conceptelor teoretice fără să susținem și practic aceste concepte, ce rost ar avea să formulăm concluzii, opinii sau recomandări în condițiile în care singurele noastre argumente sunt cele rezultate din documentarea bibliografică, fără racordarea la cerințele reale ale devenirii lor calitative previzibile în cadrul organizațiilor.

Subliniem, efortul de documentare considerabil, efort impus de complexitatea, amploarea și diversitatea problemelor tratate, efort inevitabil obiectiv și care, considerăm noi că, a meritat pe deplin. Apreciem că, nu putem aborda o teză de doctorat, fără o cercetare științifică care să oglindească realitatea și să ofere certitudinea că au fost stabilite măsurile optime ce se impun, care să confirme sau să infirme opiniile, cercetare pe ale cărei concluzii să se fundamenteze problemele teoretice și racordarea lor la cerințele practicii previzibile.

Alegerea modalității optime de cercetare prin care să susținem cele prezentate nu a fost simplă. Am pornit, însă de la ideea că o cercetare științifică selectivă este recomandată, ținând cont de complexitatea problemelor abordate, un alt tip de cercetare presupunând eforturi de organizare și realizare mult mai mari fără a exista certitudinea obținerii unor informații care să acopere mai bine aspectele prezentate pe parcursul tezei de doctorat, în condițiile în care, obiectivul nostru a fost reflectarea realității pentru a putea anticipa viitorul, pentru a formula concluzii și soluții viabile și pertinente.

Prin urmare, sub îndrumarea valoroasă a conducătorilor științifici, am ales și definitivat o colectivitate de cercetare elevată compusă din: cadre didactice universitare, doctoranzi în management, manageri și specialiști în domeniu. Cercetarea științifică a fost realizată pe un eșantion de 200 de respondenți, utilizându-se un set de 15 întrebări deschise, închise și mixte. Rezultatele au fost reprezentate sub formă de grafice .

Efortul impus de realizarea cercetării științifice selective și-a atins scopul urmărit, conturarea realităților și cerințelor actuale și de perspectivă ale managementului mediului în organizațiile economice, în condițiile evoluțiilor contemporane, abordând, în special problemele de fond, și anume:

- aspectele metodologice privind cercetarea efectuată;
- tratarea și interpretarea rezultatelor cercetării științifice selective;
- fundamentarea conceptelor teoretico – metodologice prin cercetarea științifică selectivă efectuată.

Din aspectele introductive generale, prezentate sintetic, considerăm că rezultă, fără echivoc, structurarea de ansamblu a tezei de doctorat pe cele două componente distincte, dar complementare:

- *partea de fundamentare* teoretică a conceptelor, pe baza bibliografiei studiate;
- *partea practică*, constând în cercetarea științifică selectivă, la care am făcut referire în paragrafele anterioare și care are la rândul ei următoarele *componente distincte*:
 - *starea actuală* a managementului mediului;
 - *mutațiile previzibile* în managementul mediului din perspectiva globalizării problematicei de mediu, globalizării afacerilor și internaționalizării firmelor, trecerii la economia, organizația și managementul bazate pe cunoștințe.

Firește, ca orice lucrare științifică, și teza noastră de doctorat s-a finalizat cu o parte distinctă, **partea a IV-a**, intitulată “**Sinteza concluziilor, opiniilor și**

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

contribuțiilor personale”, asupra căreia vom reveni.

Datorită complexității și dinamicii problematicei abordate, nu putem avea pretenția că abordarea a soluționat problema în totalitatea ei, însă, avem speranța că am reușit o analiză coerentă, cu soluții pertinente, fundamentate de o experiență practică, atingându-ne obiectivele fixate.

Teza de doctorat se referă la un domeniu în care lucrările de specialitate nu sunt excesive, nu numai în literatura autohtonă ci chiar pe un plan mai larg, internațional. Demersul întreprins a impus o metodologie a cercetării variată, care a vizat în principal:

- ❖ studiul unei bibliografii generale și de specialitate asupra situației teoretice și practice, realizat în vederea asimilării și aprofundării cunoștințelor necesare pentru realizarea unei lucrări fundamentate științific;
- ❖ recurgerea la analiza general - particular sau particular - general în elaborarea și fundamentarea conceptelor și înțelegerea și operaționalizarea fenomenelor studiate;
- ❖ realizarea unei cercetări științifice adecvate, prin care s-a urmărit aprofundarea anumitor aspecte prezentate mai sus, din punct de vedere al situației concrete.

Dimensiunea tezei de doctorat se circumscrie variațiilor acceptate internațional, fiind departe de a fi epuizat tema, ci, mai degrabă, deschizând anumite porți pentru studii aprofundate, mult mai complexe, deci, pentru continuarea cercetării științifice pe un plan mai larg, impus de situația actuală a problematicei de mediu în organizațiile economice din România.

Concluzii finale

Așa cum am arătat în partea introductivă a rezumatului tezei de doctorat, întreaga lucrare a fost concepută și structurată pe baza a 30 de obiective (jaloane), probleme.

Motivarea importanței fiecărui obiectiv și modul de rezolvare în lucrare, au fost explicitate în considerațiile introductive și în structurile tezei de doctorat.

Prin tratarea teoretică și practică a acestor obiective, s-au conturat concluziile, opiniile și soluțiile, redactate la finalul fiecărei părți a tezei de doctorat, precum și concluziile, opiniile și soluțiile finale, din sinteza acestora.

Partea I a tezei de doctorat, intitulată „**Elemente conceptuale generale privind managementul mediului în lumea contemporană**”, a fost concepută și structurată pentru a soluționa conceptual și pragmatic primele 17 obiective menționate.

Urmare abordării obiectivelor menționate, s-au conturat, în esență, următoarele concluzii, opinii și soluții:

Prin tratarea **obiectivului 1**: „**Problematika mediului în lumea contemporană**”, am concluzionat elementele privind gravitatea previziunilor și a consecințelor amenințărilor ecologice actuale. Astfel, în viitor vom asista la **creșterea tensiunilor sociale**, cu precădere între cei săraci și cei bogați, pe măsura ce competiția pentru resursele vitale se intensifică.

Operaționalizarea conceptuală și practică a tezei de doctorat, ne-a condus la concluzia că singura modalitate științifică de a aborda **Managementul mediului este ca subsistem al managementului general**. De asemenea, urmare tratării **obiectivului 2**: „**Managementul mediului ca subsistem al managementului general**”, am concluzionat că toate componentele generale ale managementului, ale subsistemelor acestuia, toate funcțiile managementului general, funcțiunile organizației se regăsesc și în managementul mediului având, însă particularități caracterizate în tratarea obiectivului respectiv.

Din tratarea celui de **al 3-lea obiectiv**: „**Stadiul actual al cunoașterii în managementul mediului**”, s-a conturat, de asemenea, concluzia, că managementul mediului are o istorie relativ scurtă (anii 90), în prezent, însă, la nivel mondial se bucură de o largă recunoaștere. Managementul mediului înregistrează o dezvoltare rapidă și pe multiple planuri, reprezentând o provocare datorită complexității problematice și implicațiilor în managementul organizațiilor. Simpla conformare cu legea nu este suficientă și multe companii au optat pentru *strategii dincolo de conformare*, considerând că prevenirea și controlul efectiv al poluării nu se pot realiza exclusiv prin soluții tehnologice, ci trebuie abordate în baza unui sistem de management integrat managementului general al companiei.

Însă, în ceea ce privește abordarea managementului mediului la nivel național, concluzia validată de cercetarea științifică, este că, în majoritatea organizațiilor, (în opinia a 56% dintre respondenți) se cunoaște parțial și se ține seama ca atare de managementul mediului, *de către managerii și personalul organizației*. Dintre măsurile indicate de către respondenți, pentru a schimba percepția și interesul *managerilor și personalului organizației* față de managementul mediului, redăm următoarele:

1. *instruirea personalului din organizații*: traininguri periodice a întregului personal, traininguri pentru manageri privind responsabilitățile managementului în problematica de mediu a organizației (în opinia a 41% dintre respondenți);
2. *conștientizarea populației și educația ecologică* (schimbarea percepției asupra protecției mediului prin programe de informare, campanii de sensibilizare a populației privind efectele activităților curente asupra mediului; o informare periodică prin massmedia privind consecințele poluărilor accidentale, pentru conștientizarea tuturor; educația tinerei generații în ceea ce privește mediul,

Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării problematicii mediului înconjurător

crearea unui cadru și a unui sistem coerent de măsuri de respectare a principiilor managementului mediului - în opinia a 28% dintre respondenți);

3. o legislație mai restrictivă și controlul aplicării acesteia, aplicarea măsurilor pecuniare (în opinia a 17% dintre respondenți);

4. includerea aspectelor legate de mediu ca orientare strategică la nivel de organizație, inclusiv prin implementarea unui sistem de management de mediu (în opinia a 10% dintre respondenți).

În opinia noastră, managementul mediului în organizațiile economice trebuie să fie tratată cu prioritate de către managementul organizației și totodată, trebuie să fie „ ancorată” în strategia organizației.

Un mănunchi de trei obiective (**obiectivul 4; obiectivul 5; obiectivul 6;**), care au stat la baza structurării acestei părți vizează *impactul globalizării problematicii mediului, a efectelor ecologice, a afacerilor și internaționalizării firmelor asupra managementului mediului*. Am concluzionat că, între mediu și globalizare există o intercondiționare evidentă, că globalizarea oferă multe oportunități, dar implică și amenințări semnificative pentru om și mediul înconjurător, care trebuie gestionate printr-un management adecvat, performant. Suntem solidari propunerii avansate de specialiștii în domeniu, în privința unei guvernări globale, mai bune, a mediului și totodată, subscriem opiniei privind necesitatea unei *reforme a globalizării, prin combaterea sărăciei, reducerea efectelor încălzirii globale și utilizarea responsabilă a resurselor naturale*.¹⁵

Din tratarea celui de **al 7-lea obiectiv:** „*Degradarea mediului și impactul ei în perfecționarea managementului general și al managementului mediului în special*”, s-a conturat, de asemenea, concluzia că fragilitatea ecosistemelor impun o atenție specială, care trebuie acordată gestionării resurselor naturale, printr-un management general și de mediu prioritar în munca managerilor organizațiilor economice. Este nevoie de o perfecționare continuă a managementului factorilor de mediu, în funcție de specificitatea și nivelul de degradare al acestora, valorificând avantajele tehnologiilor actuale. În opinia noastră, *starea actuală de degradare a factorilor de mediu, impune, ca principală măsură de perfecționare a managementului general, integrarea componentei de mediu, a obiectivelor de mediu în funcțiile manageriale, în componentele, sistemele acestuia, precum și în funcțiunile organizațiilor și în neofuncțiunea de cunoștințe*.

Propunerile privind modernizarea și eficientizarea managementului mediului în organizațiile economice, desprinse din tratarea părții teoretico-metodologice și validate prin cercetarea științifică selectivă, vizează:

- *îmbunătățirea modului de abordare a problematicii mediului – ca și funcțiune distinctă a organizației;*
- *accentuarea rolului planificării strategice de mediu și a metodelor moderne de construire a strategiilor de mediu;*
- *accentuarea caracterului științific, a utilizării cunoștințelor și calităților capitalului uman în fundamentarea deciziilor, din perspectiva managementului mediului;*
- *încurajarea și stimularea creativității în managementul mediului;*
- *implicarea managementului de top în managementul mediului;*
- *continuarea și adâncirea cercetărilor științifice privind obiectul, funcțiile și activitățile managementului mediului.*

Din tratarea celui de **al 8 obiectiv:** „*Organizația ca poluant și ca obiectiv major a managementului mediului*”, concluzionăm că activitățile de prevenire, control și combatere a poluării mediului, generate în special de organizațiile economice, trebuie gestionate printr-un management al mediului, integrat managementului generer al

¹⁵ Stiglitz, J.,E., *Mecanisme Globalizării*, Editura Polirom, Iași, 2008

Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării problematicii mediului înconjurător

organizației. Concluzia noastră a fost pe deplin validată de rezultatele cercetării științifice selective: *abordarea sistemică a managementului mediului conduce la creșterea performanței și prestigiului societății.*

Concluziile desprinse urmare abordării **obiectivului 9:** „*Relația tehnologie – mediu și impactul ei în management*”, arată o evidentă legătură între evoluție și cunoaștere în domeniul tehnologiei și gradul de poluare al mediului. Aplicarea și valorificarea tehnologiilor de ultimă generație, a tehnologiilor curate depinde de managerii organizațiilor în a căror sarcină cad astfel de decizii, nu de puține ori costisitoare.

Următoarele trei obiective (**obiectivul 10:** „*Managementul mediului: concept, componente, funcții și principii specifice*”; **obiectivul 11:** „*Funcții și neofuncții ale managementului general din perspectiva managementului mediului*”; **obiectivul 12:** „*Componentele sistemului de management al organizației și specificitatea lor în managementul mediului*”), au confirmat, de asemenea, fără echivoc, că managementul mediului este un subsistem al managementului general al organizației, în care sunt operaționalizate toate funcțiile, principiile și componentele managementului general care își confirmă rolul, într-un cadru de specificitate relativ nou, dar util pentru om, organizație și omenire.

Acest obiectiv a reflectat și contribuit la conturarea teoretică și practică a relațiilor conceptului de management în general, cu managementul mediului, în special. Acesta reprezintă în fapt, esența întregii teze de doctorat, având în vedere importanța primordială, definitorie, pe care *managementul în general și managementul mediului în particular*, o au în lumea contemporană.

Conceptul de management al mediului, reprezintă prioritatea oricărei organizații, dar, așa cum am arătat, este nedefinit corespunzător rolului și importanței lui în lumea contemporană, nu se asigură relația firească cu semnificația profundă, științifică și practică a acestui concept, cu conceptul general de management care se știe, *este principala cale de creștere economică.*

Afirmăm, deci, în urma analizei și sintezei principalelor concluzii parțiale că locul acestui obiectiv în cadrul tezei este fundamental. Pornind de la ideea care a subordonat întreaga teză de doctorat, și anume faptul că managementul mediului este un subsistem al managementului general al organizației, funcțiile managementului general guvernează întregul mod de abordare al acestuia. În urma cercetării documentare, precum și a cercetării științifice selective efectuate, putem însă identifica și orienta, cu succes cristalizarea neo-funcțiilor managementului – cea de identificare a zonelor de cunoștințe disponibile, de stabilirea a necesarului de cunoștințe, de asigurare a necesarului de cunoștințe și cea de consolidare și valorificare a cunoștințelor, fără de care nu se poate edifica un management al mediului eficient și de perspectivă.

Din operaționalizarea următoarelor două obiective (**obiectivul 13:** „*Managementul strategic și rolul lui determinant în managementul mediului*” și **obiectivul 14:** „*Managementul strategic - globalizarea afacerilor – schimbarea*”), s-a confirmat concluzia că, în contextul actual, al evoluțiilor mediului ambiant al firmei și al globalizării problematicei actuale de mediu, managementul mediului necesită o abordare anticipativă, preventivă, o strategie flexibilă și un management strategic adecvat, care să conducă spre performanțe manageriale superioare. Previziunea, planificarea strategică și strategiile de mediu devin esențiale pentru realizarea unui management al mediului performant, în condițiile evoluției actuale ale mediului ambiant al organizației : schimbarea, incertitudinea, criza economico financiară, globalizarea afacerilor și internaționalizării firmelor. Stabilirea unor obiective SMART și conturarea unor strategii de mediu, în jurul acestora, pot conduce la maximizarea eficienței, la o alocare mai rațională a resurselor și la posibilitatea expansiunii organizației pe piața internațională și globală.

Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării problematicii mediului înconjurător

Din tratarea următoarelor obiective (obiectivul 15: „Schimbarea - caracteristica dominantă a secolului XXI și impactul acesteia în management”; obiectivul 16: „Implicațiile economiei, organizației și managementului bazate pe cunoștințe în managementul mediului”; obiectivul 17: „Impactul problematicii de mediu în managementul riscului în organizații în contextul evoluțiilor mediului ambiant”), s-a conturat, concluzia că, fără a așeza, la baza cercetării științifice efectuate, mutațiile previzibile în organizația viitorului și impactul lor în managementul organizației, nu aveam baza necesară pentru a elabora teza de doctorat, de actualitate, originalitate și perspectivă. Astfel, obiectivele care au stat la baza structurării acestei părți vizează impactul noii economii, organizației și management bazate pe cunoștințe, efectele schimbării, a riscului și incertitudinii, toate, sub spectrul crizei economico-financiare. Am concluzionat, că operaționalizarea acestor obiective vizează cel mai pregnant partea calitativă a concluziilor, opiniilor și soluțiilor formulate, ca urmare a impactului considerabil asupra evoluției lumii contemporane, a cunoștințelor, a capitalului de cunoștințe, a capitalului intelectual, al noului rol și loc al resurselor umane, toate constituindu-se în concluzii, opinii și soluții peste care nu se poate trece, în orice demers științific realizat și, ca urmare, nu numai că am ținut sema, ci, am decelat toate opiniile, concluziile, soluțiile posibile ale tezei de doctorat, utilizându-le în aceste direcții, deoarece toate au impact major în managementul mediului.

 Partea a II a, a tezei de doctorat, **Tendențe naționale și internaționale în domeniul managementului mediului** a fost construită conceptul și pragmatic în baza a 11 obiective și vizează, cadrul general de reglementare a problematicii de mediu și componentele de bază ale tezei de doctorat - sistemele de management de mediu. Ca urmare, în structura acestei părți, s-au materializat cerințele a 11 obiective, redată în continuare.

Astfel, prin obiectivul 18, și anume, „Cadrul normativ general al problematicii mediului : reglementări, norme și standarde naționale și internaționale, realități și cerințe”, am evidențiat criteriile de funcționare, din punct de vedere al protecției mediului, ale organizațiilor economice. Necesitatea respectării acestor cerințe este evidentă, aceasta fiind, și concluzia tratării acestui obiectiv.

De asemenea, am concluzionat, că dacă până la momentul crizei economico-financiare mondiale problemele de mediu erau abordate de către cele mai înalte organisme mondiale, și făceau parte ca regulă, din cele mai importante reuniuni – summituri internaționale, din păcate, de când se manifestă mai acut consecințele crizei, astfel de evenimente, fie că au dispărut, fie că nu mai au un răsunset corespunzător.

Din tratarea celui de al 19 obiectiv: „Impactul necesar al reglementărilor de mediu în toate structurile de învățământ” concluzia esențială care se desprinde, vizează nevoia stringentă de educație ecologică în toate structurile de învățământ, mai cu seamă în pregătirea personalului, premisa implementării managementului mediului în organizații.

Întreaga construcție a tezei de doctorat era de neconceput, fără operaționalizarea celui de al 20 obiectiv, și anume „Sisteme, metode și tehnici de management generale și specifice de management în problematica generală a mediului”. Cu deplin temei, susține specialistul în management, Ovidiu Nicolescu că sistemul metodologic “scientizează” managementul, deci, inclusiv, managementul în care am făcut cercetarea științifică, fiind, de asemenea, o concluzie fundamentală a acestei părți.

Din tratarea celui de al 21 obiectiv, „Evaluarea performanței de mediu a organizației”, s-a conturat concluzia că performanța de mediu a organizației este rezultatul muncii în echipă, fiecare angajat având un rol determinant în obținerea și îmbunătățirea acesteia. Cultura organizațională influențează în mod direct nivelul performanței de mediu a organizației, ea poate potența sau zădărnici orice efort în obținerea acesteia. Performanța resurselor umane, în organizația viitorului, trebuie să se

Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării problematicii mediului înconjurător

bazeze în primul rând pe cunoștințe, *capitalul de cunoștințe devine astfel etalonul cu care se măsoară performanța*. Performanța de mediu este evaluată prin două categorii generale de indicatori :

✓ **indicatorii ai performanței de mediu:**

- *indicatorii de performanță a conducerii*, care furnizează informații despre eforturile conducerii de a influența performanța de mediu a acțiunilor organizației;
- *indicatorii de performanță operaționali*, care furnizează informații de detaliu, despre performanța de mediu a acțiunilor organizației;

✓ **indicatorii condiției de mediu**

Indicatorii condiției de mediu furnizează informații de acest tip. Aceste informații pot ajuta organizația să înțeleagă mai bine impactul prezent sau potențial al aspectelor sale de mediu și, astfel, să sprijine planificarea și implementarea evaluării performanței de mediu, standardizate. O cerință fundamentală pentru exercitarea unui management performant al mediului îl constituie calitatea capitalului uman, capacitatea și cunoștințele acestuia, validate de rezultatele cercetării științifice.

Un set de patru obiective (**obiectivul 22; obiectivul 23; obiectivul 24; obiectivul 25**), care au stat la baza structurării acestei părți a tezei de doctorat, vizează unele sisteme, metode și tehnici de management general aplicabile în managementul mediului: **Managementul prin obiective, Analiza diagnostic, Reingineria proceselor de afaceri, Balanced Scorecard, Benchmarkingul**, din tratarea cărora am conturat concluzia că acestea își găsesc locul și își îndeplinesc rolul bine definit și în managementul mediului.

Întreaga construcție a acestei părți a tezei de doctorat, nu putea fi concepută fără operaționalizarea **obiectivului 26**: „*Cerințe și perspective de ansamblu în managementul mediului*”, din tratarea căreia a rezultat concluzia, că o abordare performantă a problematicii de mediu a organizației o asigură numai abordarea sistemică și standardizarea acesteia. Astfel, era firesc ca următorul obiectiv (**obiectivul 27**) să abordeze „*Specificitatea sistemelor de managementul mediului*”, din tratarea căreia au rezultat, în esență, următoarele concluzii:

- *scopul sistemelor de management de mediu nu constă numai în conformarea cu legislația de mediu și minimizarea riscurilor financiare, ci și îmbunătățirea continuă a performanței de mediu, asigurându-se astfel o bună imagine și o serie de avantaje pe piața competițională;*
- *scopul declarat al Standardului ISO 14001 este de a susține protecția mediului și de a preveni poluarea, în echilibru cu necesitățile socio economice. Ca scop specific, vizează oferirea organizațiilor a elementelor necesare construirii efective a unui sistem de management de mediu, care să poată fi integrat în managementul general al organizației și care să permită atingerea obiectivelor referitoare la mediu și a celor economice stabilite;*
- *EMAS este perceput ca un instrument al dezvoltării durabile, al performanței de mediu și de afaceri, având ca obiectiv principal îmbunătățirea continuă a performanței de mediu a organizațiilor. Ceea ce este de remarcat, în viziunea sistemului EMAS, este îmbunătățirea continuă a performanței de mediu, care trebuie realizată la nivelul celor mai bune tehnici disponibile (rolul benchmarking-ului este evident) și al doilea aspect îmbunătățirea continuă a performanței de mediu, care trebuie să fie rentabilă din punct de vedere economic.*

În opinia generală a specialiștilor, apariția EMAS (Schema de management de mediu și audit) și ISO 14001 au transformat managementul mediului dintr-o cerință locală într-una globală. În viitor, *performanța de mediu a firmelor din întreaga lume va fi comparată cu efectul acestor instrumente de managementul mediului*, cu implicații directe în managementul general al organizației. Această concluzie confirmă încă o dată, rezultatele operaționalizării ultimului obiectiv (**obiectivul 28**) al acestei părți a tezei, și

Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării problematicii mediului înconjurător

anume, că „*preocuparea pentru rezolvarea problemelor și protejarea mediului – (reprezintă) o ștachetă a performanței managementului organizațiilor*”, mai cu seamă *abordarea sistemică a managementului mediului, care asigură o îmbunătățire continuă a performanței de mediu a organizației.*

Concluziile de ansamblu ale tezei de doctorat, vizează următoarele:

● Managementul schimbării este o necesitate. *Succesul viitor și supraviețuirea unei organizații vor depinde de cât de bine pot fi implementate deciziile de schimbare*¹⁶. Conceptul de management al schimbării urmărește să remodeleze gândirea managerilor, de la acea orientare pur economică axată pe goana după profit la noi dimensiuni valorice, de tip social (motivația și satisfacția personalului), ecologic (aspecte de mediu), etc.

● Una dintre mutațiile profunde, de care trebuie să țină seama managerii, este definită de marele savant P.Drucker, în opinia căruia, „*managerii trebuie să lase din brațe iubitul lor profit și să îmbrățișeze valoarea*”. Profitul trebuie să respecte, și să îmbrace și alte valori precum etica și responsabilitățile sociale ale organizației, deci, să urmărească, pe lângă valențele profitului actual, și performanțe de altă natură, mult mai complexe, cum sunt cele de natură ecologică, socială, morală, culturală etc. Managerii trebuie să țină seama și de atenționările specialiștilor din domeniul mediului, și anume „*Natura oferă servicii care au valoare. Trebuie să analizăm mai multe criterii de evaluare a performanței, nu doar PIB-ul. Este vorba despre corectarea viziunii și adaptarea vocabularului*”(Pavan Sukhdev).

● *Un profit sănătos cu valențele arătate, nu se poate realiza decât printr-un management general al organizației adecvat și printr-un management al mediului performante.* Din această perspectivă, concluzionăm și noi utilitatea, fără echivoc, a opiniei reputatului specialist P. Drucker, potrivit căreia „*Managementul este principala cale de creștere economică*” și „*Nu există țări bogate și țări sărace, există țări bine conduse și țări prost conduse*”. Considerăm că aceste opinii, trebuie luate în seamă cu prioritate de către manageri, ca obiective fundamentale ale managementului, în toate organizațiile economice.

● *Un management performant, în subsistemul de managementul mediului nu se poate realiza decât printr-o abordare sistemică, ca subsistem, care trebuie să soluționeze în primă fază, modul de regăsire a componentelor managementului general (știința managementului, subsistemele managementului, funcțiile și neofuncțiile managementului, funcțiunile organizației și neofuncțiunea de cunoștințe) și abia în etapa următoare, să soluționeze partea de specificitate de management, în detaliile ei. Subliniem, cu toată convingerea, această concluzie, fără care, nu se poate construi un subsistem de management științific, performant, capabil să gestioneze problematica actuală de mediu a organizației și care să conducă firmele la succesul așteptat pe piața națională și globală.*

● *Managementul performant devine un hazard fără a ține seama și a valorifica noile concepte, rezultate urmare noii economii - economia bazată pe cunoștințe, organizația și managementul bazate pe cunoștințe, capitalul de cunoștințe, capitalul intelectual, noul rol al resurselor umane - ca resurse strategice de bază ale organizației - în care se fac cele mai importante investiții strategice, dar și cele mai riscante. Este o altă prioritate de fond a managerilor și managementului tuturor organizațiilor, căreia, i-am acordat și noi, atenția necesară. Această prioritate, derivă, ca necesitate, mai ales din faptul că aceste concepte noi, încă nu sunt suficient de bine definite de către știința managementului și managementul științific, sub aspectul formării, gestionării și monitorizării.*

¹⁶ **Harrington H.J., Harrington J.S.**, *Management total în firma secolului XXI*, Editura Teora, București, 2001,p.123

Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării problematicii mediului înconjurător

Acestea sunt doar concluziile de ansamblu ale tezei de doctorat, la care mai adăugăm, prin selecție, cele ce urmează:

● Globalizarea presupune procese multiple, interconținuate și de mare anvergură. Astfel, **nu numai globalizarea are impact asupra mediului, ci și mediul are impact asupra ritmului, direcției și calității globalizării**¹⁷. Acest lucru se întâmplă, deoarece, resursele naturale oferă combustibilul necesar globalizării economice, dar și pentru că provocările globale ale mediului conținrang și influențează contextul în care evoluează globalizarea. Abordarea problemelor de mediu trebuie să pornească de la cunoașterea dinamicii globalizării; în același timp cei care doresc să valorifice potențialul globalizării trebuie să înțeleagă provocările actuale de mediu, acestea fac parte din contextul în care globalizarea are loc. Analiza interacțiunii dintre mediu și globalizare, prin prisma a 5 teoreme,¹⁸ se confirmă pe deplin, și se constituie ca și concluzii ale acestei relații:

- *accelerare rapidă a activității economice globale și creșterea dramatică a cererii resurselor naturale finite, continuă să submineze prosperitatea economică;*
- *procesele legate de globalizare și de degradarea mediului prezintă noile amenințări asupra securității, într-o lume deja nesigură. Mijloacele de existență ale celor mai sărace comunități sunt cele mai expuse riscurilor;*
- *noua prosperitate și bogăție vor trebui să se împace cu limitările spațiului ecologic, în care ambele trebuie să funcționeze, și, de asemenea, cu nevoile și drepturile celor care nu au fost atât de norocoși;*
- *consumul atât în nord cât și în sud vor defini viitorul globalizării;*
- *legătura dintre piața globală și mediul global va deveni chiar mai strânsă și fiecare va deveni tot mai mult dependent unul față de celălalt.*

● Necesitatea și importanța managementului mediului în contextul evoluției problematicei mediului înconjurător, este evidentă. Prin natura, caracterul și implicațiile ei, problematica mediului pretinde din ce în ce mai mult un management coerent, suplu și capacitiv care, apelând la o mare varietate de instrumente de intervenție și o comunicare continuă și transparentă să contribuie la reducerea la minimum a fenomenelor de poluare.¹⁹ Managementul mediului în accepțiunea noastră, este *un subsistem al managementului general, care are ca obiect operaționalizarea funcțiilor acestuia în domeniul protecției mediului în scopul asigurării condițiilor necesare desfășurării eficiente (din punct de vedere economic și ecologic) a activității organizațiilor și a realizării obiectivelor stabilite.*

● Reliefarea **unui nou set de factori** care influențează deciziile în afaceri, **conduc la integrarea considerațiilor de mediu în planificarea strategică a firmei – factori ai dezvoltării durabile** (productivitatea resurselor, cerințele de piață, costul de conformitate, și cererile părților interesate cu privire la problemele de mediu). Urmare acestor factori noi, **există acum o componentă de mediu în planul strategic al companiei, în mod explicit**. Aceasta, la rândul său, oferă baza pentru programele de mediu, care sunt mai complet integrate în alte programe operaționale din cadrul organizației. Efectele principale ale acestui nou set de factori, conduc la nevoia de a *integra considerațiile de mediu în funcțiile managementului afacerii.*

● Implicațiile previzibile ale **economiei, organizației și managementului bazate pe cunoștințe** în managementul mediului vizează:

- **economia ecologică**, definită sugestiv în Enciclopedia Economiei Ecologice

¹⁷ Bran F., Ioan, I., *Globalizarea și mediul*, Editura Universitară, București, 2009, p.77

¹⁸ Najan, A., Runnals, D., Halle, M., *Environment and globalization: understanding the linkages*, Encyclopedia of Earth, 2007

¹⁹ Petrescu, I., *Managementul mediului*, Editura Expert, București, 2005, p. 51

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicei mediului înconjurător**

ca „o încercare de depășire a frontierelor tradiționale pentru a dezvolta o cunoaștere integrată a legăturii între sistemele ecologice și economice. Un aspect fundamental în dezvoltarea unor modele de dezvoltare durabile este dat de rolul limitelor: limite termodinamice, limite ale resurselor naturale, limite în absorbția poluării, limite demografice, limite în capacitatea planetei.

➤ noul tip de firmă – bazată pe cunoștințe – trebuie să fie o firmă sustenabilă. În opinia distinsului profesor **O. Nicolescu**, opinie pe care o susținem fără rezerve, România, trebuie să se focalizeze nu pe construirea oricărui tip de întreprindere, ci **pe întreprinderi sustenabile**, singurele capabile să-i asigure o dezvoltare economică și socială ridicată pe termen lung, singurele care pot să elimine integral marile decalaje economice, sociale, tehnice, științifice și culturale care o despart de țările dezvoltate; *prioritatea mondială nr. 1 este întreprinderea sustenabilă*, arată reputatul specialist.

➤ managementul bazat pe cunoștințe este o știință în formare, un nou tip de management al viitorului, în contextul competiției internaționalizate. Firesc, tot o noutate vor reprezenta și procesele manageriale de mediu, fundamentate **pe noi resurse și forme de capital** derivate din cele două concepte economia și organizația bazate pe cunoștințe. Astfel, trebuie să asistăm la crearea și implementarea unui **management al mediului, bazat pe cunoștințe**, performant, care să gestioneze problemele de mediu globalizate, efectele crizei economico – financiare mondiale, mutațiile generate de schimbare, globalizarea afacerilor. Managementul cunoștințelor ajută nu numai la menținerea cunoștințelor ci și la valorificarea cunoștințelor după utilizare pentru a recupera cheltuielile făcute. **Subliniem rolul creativității oamenilor în producerea performanțelor, mai cu seamă, în producerea performanțelor economice și ecologice ale organizației.** Peter Drucker, între altele, spunea că invenția, trebuie să se transforme „*dintr-o străfulgerare de idei, într-o producție continuă de idei*”, aspect care considerăm că trebuie să devină o prioritate fundamentală în managementul mediului.

● Crearea și implementarea seriei internaționale a standardelor ISO 14000 a avut ca premisă reușita standardizării și recunoașterii internaționale a sistemului de management al calității, prin seria standardelor ISO 9000, dar și creșterea conștientizării problemelor de mediu în general și a impactului activităților asupra mediului, necesitatea creșterii competitivității pe piața mondială. Sunt documente stabilite prin consens și aprobate de un organism recunoscut, care asigură, pentru uz comun și repetat, reguli, linii directoare sau caracteristici pentru activități sau rezultatele lor, cu scopul de a se obține gradul optim de ordine într-un anumit context.

Preocuparea firmelor românești pentru competitivitate pe piața europeană a dat imbold eforturilor pentru implementarea sistemelor de management de mediu la nivelul organizațiilor care se doresc viabile. Explicația numărului foarte redus de organizații care au implementat EMAS în comparație cu ISO 14000, rezidă în faptul că, acesta este un sistem care presupune ca organizația să aibă ca obiectiv *îmbunătățirea continuă a performanțelor de mediu la nivelul celor mai bune tehnici disponibile ale momentului*, obiectiv foarte ambițios dar, evident costisitor. Este foarte probabil că, în continuare, organizațiile se vor orienta mai mult spre certificare ISO 14001 decât EMAS.

● Trebuie subliniată **necesitatea schimbării organizaționale orientată spre mediu**, valorile și acțiunile necesare în acest sens sunt evidențiate în *Tabelul 8.4. Schimbarea organizațională orientată spre mediu* din lucrare. Ne exprimăm convingerea asupra rolului esențial în gestiunea schimbării a personalului organizației - o sursă de inovare, experiență și cunoștințe, pornind de la premisa că schimbarea trebuie să pornescă de sus în jos, pentru crearea unei culturi organizaționale centrată pe valori ecologice, morale, sociale. În acest sens, rolul managementului este esențial, așa cum afirmă și Jean Servan Schreiber „*Managementul este arta artelor întru-cât are în vedere dirijarea talentelor oamenilor*” .

Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării problematicii mediului înconjurător

● Experiența dobândită în domeniul protecției mediului, fundamentează opinia privind recomandarea implementării unui sistem de management de mediu, integrat managementului general al organizației, având în vedere, că protecția mediului reprezintă unul dintre factorii de optimizare a performanței afacerii, prin abordarea sistemică și controlul permanent și performant al problematicei de mediu a organizației.

● Funcționarea corectă a *sistemului de management de mediu asigură un cadru bine definit și performant pentru managementul problemelor de mediu ale organizației, asigură o îmbunătățire continuă a performanței de mediu, care trebuie să fie și rentabilă din punct de vedere economic, lucru total neglijat, sau abordat necorespunzător în organizațiile care nu dispun de un sistem de management de mediu. De asemenea, aduce beneficii financiare prin economia de resurse, o poziție mai bună pe piață, reducerea riscurilor de mediu, sporirea credibilității, a competitivității, îmbunătățirea relațiilor cu partenerii de afaceri, motivarea personalului.*

Concluziile, opiniile și soluțiile la care ne-am referit, considerăm că au fost validate convingător, de concluziile cercetării științifice selective, redată în partea **a III-a** a tezei de doctorat.

În primul rând, respondenții, sunt în cea mai mare parte de părere că este nevoie de „un plus de cunoaștere”, de metode noi, de accentuare a cercetării științifice fundamentale și aplicative în domeniu pentru a se putea realiza o creștere economică sustenabilă, durabilă.

În al doilea rând, respondenții consideră că acest tip de cercetare științifică, în domeniul mediului, al protecției acestuia și al managementului problematicei în organizațiile economice, trebuie să continue, să se adâncească, rezultatele să fie cunoscute de factorii de decizie implicați, iar aceștia să acționeze cu responsabilitatea necesară.

Intrând în detaliile cercetării, facem o remarcă unei concluzii de ansamblu, că, deși, problemele la care se referă teza de doctorat sunt probleme fundamentale ale omenirii, care vizează bunăstarea fiecăruia dintre noi, aproape 40% din respondenții cărora li s-au transmis chestionarele, nu au răspuns. În ambele variante ale motivării acestei atitudini, că nu cunosc și nu pot răspunde sau, nu și-au făcut timp pentru a răspunde, situația este la fel de gravă și asupra ei trebuie să se intervină prin toate mijloacele și instrumentele de conștientizare, pentru a-i implica mai deplin pe cei care trebuie să ia o atitudine, în aceste activități.

La fel de alarmante sunt răspunsurile la întrebarea referitoare la evaluarea impactului opiniilor unor specialiști de notorietate, privind mutațiile caracteristice ale evoluției lumii contemporane și impactul acestora în managementul mediului. Respondenții, deși consideră în procent de 44% că impactul acestor mutații va fi mare asupra managementului mediului, la solicitarea de a indica două mutații reprezentative asupra managementului mediului, răspunsurile au fost diversificate, dar, nu la obiect.

De asemenea, la solicitarea să contureze trei consecințe ale acestor mutații asupra resurselor umane, răspunsurile sunt diversificate, dar, niciun răspuns nu se focalizează asupra principalelor consecințe, și anume: resursele umane devin resurse strategice de bază ale organizației, iar investițiile în resursele umane să fie principalele investiții strategice ale organizației.

În ceea ce privește întrebarea formulată privind capitalul de cunoștințe, niciun răspuns nu s-a concentrat asupra celor două stări de lucruri negative, și anume, că nu se cunosc sursele de formare a cunoștințelor și nu există un sistem de evaluare, gestionare și monitorizare a acestora.

Referitor la răspunsurile privind conturarea a două măsuri esențiale în conceperea și operaționalizarea sistemelor informatice și informaționale în managementul mediului, având ca premisă o nouă bază de documentare, generată de capitalul de cunoștințe, răspunsurile sunt diversificate: un procent de 25% dintre respondenți consideră prioritar

Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării problematicii mediului înconjurător

utilizarea aplicațiilor software care să permită gestionarea eficientă a resurselor; împărtășirea de know-how și informații în aval (cu furnizorii) și în amonte (cu distribuitorii) - 21%; sistemul informațional condiționează obținerea performanței organizației; funcționarea sistemului informatic este determinant în managementul mediului, asigură obținerea datelor privind calitatea factorilor de mediu; folosirea platformelor de socializare pentru diseminarea campaniilor de conștientizare privind mediul. Prea puține răspunsuri se referă la sistemul informațional, iar în ceea ce privește sistemul informatic, niciun respondent nu a evidențiat rolul sistemului informatic în fundamentarea deciziilor.

Plecând de la afirmația că *globalizarea afacerilor și internaționalizarea firmelor impun o nouă misiune și un nou tip de management în cadrul firmelor*, am adresat solicitarea de a prezenta două opinii privind mutațiile care trebuie să se producă în acest context, cu implicații în managementul mediului. Plaja răspunsurilor a fost foarte diversificată, însă incompletă, cu semnificații mai îndepărtate de așteptări. Redăm spre exemplificare câteva dintre acestea: *specializare, expertiză, inovare; standardizarea activităților de protecție a mediului; creșterea poluării și antropizării unor importante ecosisteme, „exportul activităților poluante”; cooperare privind tratarea aspectelor de mediu cu impact transfrontalier sau global*. Niciun respondent nu a evidențiat importanța funcției de previziune a managementului, a strategiei organizației, cu rol determinant în contextul analizat.

Privitor la solicitarea, de a indica două măsuri ale statului ce ar trebui impuse pentru perfecționarea legislației de mediu, răspunsurile sunt concludente și vizează: *promovarea legislației pentru încurajarea dezvoltării de produse noi, ecologice sau tehnologii nepoluante; stimularea implicării firmelor în campanii de sensibilizare sau de depoluare; sancțiuni mai ferme pentru nerespectare legislației în domeniu; armonizarea, corectarea, coerența legislației naționale – elaborarea unui cod de mediu*.

Referitor la solicitarea de a aprecia comportamentul organelor de control, răspunsurile au fost foarte sugestive, redăm câteva dintre acestea: *ineficient în soluționarea efectivă a problemelor de mediu ale organizației; predilecția pentru „vânătoarea de amenzi”; suprapuneri create de cadrul legislativ și organizațional; obiectivitatea controlului este influențat prea mult de contextul politic; lipsă de profesionalism, corupție*.

Semnalăm și unele răspunsuri, ca de exemplu, la cerința de a evalua măsura în care se respectă cerințele comunitare de mediu în România, edificatoare, astfel, *aproape 40 % dintre respondenți consideră că nu se respectă legislația comunitară de mediu, iar ca măsuri de remediere a acestei stări, respondenții opinează astfel: crearea premiselor necesare aplicării tuturor măsurilor comunitare de mediu (chiar dacă există cadrul legislativ); s-au adoptat legi și standarde noi, costisitoare, deficitare în modul de aplicare, fără a ține seama de particularitățile sociale, economice, culturale și chiar a problematicii de mediu la nivel național; intensificarea acțiunilor educative în scopul schimbării mentalităților; promovarea principiilor dezvoltării durabile prin toate politicile publice; intensificarea activităților de control în domeniu și sancționarea abaterilor*.

La solicitarea de a identifica trei efecte ale actualei crize economico – financiare mondiale asupra managementului mediului, răspunsurile sunt edificatoare: *aproape 40% dintre respondenți semnalează reducerea și chiar lipsa de resurse financiare necesare gestionării problemelor de mediu ale organizației, 20% semnalează reducerea investițiilor de mediu*. Respondenții au mai identificat următoarele efecte :

- *deprioritizarea programelor privind mediul, renunțarea la diverse activități legate de protecția mediului, în favoarea altor domenii;*
- *amânarea (renunțarea la) implementării (implementarea) sistemelor de management de mediu la nivelul operatorilor economici;*

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

- *poluare accentuată din cauza nerespectării măsurilor impuse în actele de reglementare, de exemplu, activități de monitorizare neefectuate, investiții de mediu nerealizate – instalații de depoluare, filtre, etc.*
- *reducerea numărului de personal implicat în gestionarea problemelor de mediu ale organizației;*

Dezvoltarea durabilă a organizației, poate reprezenta o măsură pentru ieșirea din criză, prin efectele benefice - de natură economică, ecologică și socială, generate.

Sunt interesante și răspunsurile la solicitarea de a identifica legătura dintre cultura organizațională și obținerea performanței de mediu: aproape 30% dintre respondenți consideră că, *cultura organizațională influențează în mod direct gradul performanței de mediu a organizației, ea poate potența sau zădărnici orice efort în obținerea performanței;* 21% dintre cei chestionați apreciază că, *cultura organizațională este direct influențată de resursa umană - resursa cea mai de preț, și cu impact în obținerea performanței organizaționale.* De asemenea, s-au evidențiat următoarele opinii:

- *o cultură organizațională construită în jurul bunelor practici (inclusiv cele de mediu) va ajuta organizația în demersurile obținerii performanței;*
- *contează foarte mult modul în care conducerea unei organizații impune o anumită atitudine față de mediu, astfel încât, aceasta devine un stil de viață și o atitudine normală a întregului personal;*
- *problematika mediului în afaceri ține mai mult de etică și de o mândrie a patronului de cât de un interes real, multe acțiuni legate de mediu sunt doar în scop de marketing;*
- *atenție deosebită trebuie acordată culturii pieței de desfacere a produselor/serviciilor de la care trebuie să pornească strategiile, planurile, programele manageriale.*

Sunt relevante răspunsurile la întrebarea referitoare la mutațiile care ar trebui să se producă în învățământul superior pentru a se îmbunătăți situația existentă, în domeniul tematicii tezei de doctorat. Astfel, răspunsurile semnificative, se referă la: *inclusiunea protecției mediului ca direcție strategică de cercetare la nivel de universități; introducerea managementului mediului ca disciplină de studiu în cât mai multe facultăți; implicarea studenților în acțiuni practice privind protecția mediului și managementul mediului în organizații; promovarea educației ecologice prin dezbateri publice ale unor probleme de actualitate pentru conștientizare, etc.*

Satisfăcătoare sunt și răspunsurile cu privire la opinia specialiștilor privind rolul managementului în lumea viitorului: ***„managementul este principala cale de creștere economică”*** sau ***„importul de cunoștințe de management tinde să fie mai important decât importul de tehnologie”***, ***„managementul reduce intensitatea consumului de energie, prin intensificarea consumului resurselor intelectuale”*** și impactul acestuia în managementul mediului (42% dintre respondenți consideră că impactul va fi mare). Dintre răspunsurile privind mutațiile care ar trebui să se producă în managementul mediului, urmare rolului managementului în lumea viitorului, menționăm următoarele:

- ✓ *inovarea în domeniul protecției mediului și transpunerea rezultatelor în practică;*
- ✓ *promovarea și utilizarea pe scară largă a resurselor regenerabile de energie ;*
- ✓ *gestionare judicioasă a resurselor naturale la nivel mondial;*
- ✓ *dezvoltarea economică bazată tot mai mult pe politici de protecție a mediului și eliminarea decalajelor economice, existente între statele lumii;*
- ✓ *înființarea unui organism specializat de mediu la nivel mondial care să gestioneze problematica din domeniu, cu legi proprii, universal valabile;*
- ✓ *personal înalt specializat în domeniul protecției mediului.*

La solicitarea de a determina implicațiile degradării mediului înconjurător în managementul general al organizației, respondenții au avansat următoarele opinii,

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

considerate relevante: falimente numeroase, ca urmare a reducerii cantității și calității materiilor prime; epuizarea resurselor naturale neregenerabile; colapsul economiei mondiale; creșterea conflictelor între națiuni pentru controlul resurselor naturale strategice(ex. petrol, metale prețioase); creșterea resurselor financiare alocate combaterii și preântâmpinării agravării acestor fenomene.

Iar la cerința de identifica două măsuri de perfecționare a managementului organizației pentru a preveni, reduce sau combate poluarea factorilor de mediu, răspunsurile sunt de asemenea, relevante, redăm unele dintre acestea: elaborarea unei strategii/politici de protecție a mediului pentru organizație; utilizarea sistemelor, metodelor și tehnicilor de management ; creșterea numărului de activități de informare – conștientizare, training a personalului organizațiilor, în domeniul protecției mediului.

Din răspunsurile primite de la respondenți la celelalte întrebări ale chestionarelor mai semnalăm următoarele opinii și propuneri:

- ✓ *o mai bună conștientizare a necesității obiectivelor de mediu în organizație;*
- ✓ *necesitatea de a deține organizația specialiști în managementul mediului ;*
- ✓ *CSR (responsabilitatea socială corporativă) va deține un rol tot mai important pe măsura creșterii concurenței;*
- ✓ *sustenabilitatea prin echilibrul celor trei forțe economic- social- mediu și obținerea performanțelor în aceste domenii;*
- ✓ *necesitatea specialiștilor în proiectarea ecologică a produselor;*
- ✓ *folosirea practicilor de mediu din organizații ca și instrument de benchmarking sau marketing;*
- ✓ *prioritatea resurselor intangibile ale organizației, ca fundament pentru realizarea dezvoltării durabile;*
- ✓ *producție eco-eficientă și un consum durabil al resurselor;*
- ✓ *componenta de mediu va deveni factor de competitivitate ; responsabilitatea socială, în general și protecția mediului, în particular poate constitui un avantaj competitiv pentru organizație;*
- ✓ *implementarea principiului dezvoltării durabile în organizații – sustenabilitate;*
- ✓ *orientarea clienților spre organizații care vor promova produse ecologice;*
- ✓ *dezvoltarea nanotehnologiilor, biotehnologiilor și folosirea acestora pentru reciclare și depoluare.*

*

* *

În încheiere, menționăm, cu toată sinceritatea că nu am reușit o abordare exhaustivă a problematicei aferente temei amintite, însă realizând o examinare riguroasă a opiniilor diferiților specialiști din țară și din străinătate, corelate cu prevederi legislative actuale, standarde din domeniu, la nivel național și mondial, și cu unele observații, propuneri și opinii personale, apreciem că am realizat o lucrare prin intermediul căreia să aducem un plus de claritate privind numeroase aspecte controversate, supuse dezbatelor și să oferim posibilități multiple de continuare și extindere a cercetării științifice, pentru o și mai mare performanță în perfecționarea managementului mediului.

Lucrarea a urmărit să aducă “ceva nou”, un plus de cunoaștere și, într-o manieră operațională, să promoveze concepte noi, ori abordate dintr-o altă perspectivă, să lanseze noi provocări pentru specialiștii în domeniu. Studiul necesar, cercetarea întreprinsă și întreg demersul științific laborios și complex necesitat, s-au finalizat cu beneficii considerabile, în planul dezvoltării personale, depășind așteptările începutului de drum și oferindu-mi motivații pentru aprofundarea în continuare a acestei tematici vitale în lumea contemporană.

Bibliografie selectivă

I. Lucrări și articole de specialitate

1. **Abrudan, I.**, *Managementul ca element de coerență socială. Rolul Managementului în era globalizării*, Revista de Management și Inginerie Economică, Vol. 9, Nr. 2, 2010
2. **Abrudan, I.**, *Schimbare și strategie*, Revista de Management și Inginerie Economică, Vol. 8, Nr. 2, 2009
3. **Abrudan, I.**, *Contradicții și ambiguități în conceptul de responsabilitate socială a întreprinderilor*, Revista de Management și Inginerie Economică, Vol. 8, Nr. 3, 2009
4. **Adams J.**, *Globalisation, Trade and the Environment*, 2007, in *Globalisation and the Environment*, Paris: OECD, și în UNEP, *Environment and Trade: A handbook*, Nairobi: UNEP
5. **Androniceanu, A.**, *Managementul schimbării*, Editura All Educational, București, 1998
6. **Allen, J., Nelson, M.**, *Biospherics and Biosphere 2, Mission One (1991–1993)*, Ecological Engineering 13, 1999
7. **Aliyu, M. A.** Foreign Direct Investment and the Environment: Pollution Haven Hypothesis Revisited Eight Annual Conference on Global Economic Analysis, Lübeck, Germany, June 9 - 11, 2005
8. **Ardelean A., Maior C.**, *Management ecologic*, Editura SERVO- SAT, Arad 2000
9. **Armstrong, M.**, *Managementul Resurselor Umane*, Manual de practică, Editura Codecs, 2006
10. **Azqueta, D.**, *Introduction a la economia ambiental*, Mc Graw Hill, Madrid, 2002
11. **Barrow C. W.**, *Environmental Management. Principles and practice*, Editura Routledge, New York, 2003
12. **Balaure, V.** (coordonator) :*Marketing*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Uranus, București, 2002
13. **Bari, I.**, *Globalizarea și problemele globale*, Editura Economică, București, 2001
14. **Bari, I.**, *Probleme globale contemporane*, Editura Economică, București, 2003
15. **Banerjee, Subhabrata B., Iyer, Easwar S., Kashyap, Rajiv K.** *Corporate Environmentalism: Antecedents and Influence of Industry Type*, Journal of Marketing , 67 (2), 2003, pp. 106-122.
16. **Bauman, Z.**, *Globalizarea și efectele ei sociale*, Editura Antet, Prahova, 2002
17. **Băcanu, B.**, *Practici de management strategic. Metode și studii de caz*, Editura POLIROM, Iași, 2006
18. **Bălăneanu, A.**, *Management strategic*, Ed. Risoprint, Cluj – Napoca, 2002
19. **Bâgu, C., Deac, C.**: *Strategia firmei*, Editura Eficient, București, 2000
20. **Bergeron, B.**, *Essentials of Knowledge Management* , John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey, 2003
21. **Berea, O.A., Grigoruț, C., Bălăceanu, A.V.**, *Managementul financiar al întreprinderii*, Editura Bren, București, 2007
22. **Black, A.**, *Managing the Drivers of Performance*, Search of Shareholder Value, Pitman, London, 1998, 1st edition.
23. **Boldur, Gh.**, *Fundamentarea complexă a procesului decizional economic*, Editura Științifică, București, 1973
24. **Bogdan, I.**, *Tratat de Management Financiar-Bancar*, Editura Economică, București, 2002

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

25. **Bogdan, I.**, *Management financiar*, Editura Universitară, București, 2004
26. **Bogdan, I.**, *Managementul eficienței investițiilor*, Editura Universitară, București, 2004
27. **Bogdan, I.**, *Management financiar în afaceri*, Editura Universitară, București, 2006
28. **Bogdan, I. (coord.)**, *Elemente de metodică a cunoașterii, cercetării științifice și valorificării cunoștințelor*, Editura Alma Mater, Sibiu, 2007
29. **Bogdan, I. (coord.)**, *Managementul afacerilor internaționale*, Editura Universității Lucian Blaga din Sibiu, 2007
30. **Bogdan, I.**, *Managementul riscului în afaceri între realitățile și cerințele lumii contemporane*, Editura Universitară, București, 2009
31. **Brady, A.**, *Companies, customers, and climate change – the impact of Public opinion*, London, martie 2007, <http://www.csr-romania.ro/articole-si-analize/companiile-si-mediul/474-companiile-i-mediul.html>
32. **Brooklyn, Derr C.**, *Le management des ressources*, în *Management Européen et International*, Collection Gestion, Economica, Paris, 1998
33. **Bromley, D.**, "Toward Understanding Global Tension: Natural Resources and Competing Economic Histories." *Resource Policies: Effectiveness, Efficiency, and Equity*, Berlin, Conference on the Human Dimensions of Global Environmental Change 17–18 November 2006
34. **Bran, F.**, *Relația economie-mediu la începutul mileniului al III-lea*, Editura ASE, București, 2002
35. **Bran, F., Ioan, I.**, *Globalizarea și mediul*, Editura Universitară, București, 2009
36. **Bran, F., Ioan, I.**, *Ecosfera și politici ecologice*, Editura ASE, București, 2002
37. **Bran, F.**, *Componenta ecologică a deciziilor de dezvoltare economică*, București, Editura ASE, 2002
38. **Bran, F.**, *Problemele de mediu. Posibilități de reglementare*, Tribuna economică, 15, 2001
39. **Bradsher, K.**, "China Set to Act on Fuel Economy; Tougher Standards Than in US" *The New York Times*. November 18, 2003
40. **Brătianu, C.**, *Management strategic*, Editura Ceres, București, 2000
41. **Brundtland, GH.**, *Viitorul nostru comun Raport al Comisiei Mondiale pentru Mediu și Dezvoltare*. Oxford, Marea Britanie, Oxford University Press, 1987
42. **Brown L., R.**, *Eco-economie. Crearea unei economii pentru planeta noastră*, Editura Tehnică, București, 2001
43. **Brown L.R.**, *Plan B 3.0 Mobilizing to Save Civilization*, Earth Policy Institute, 2008, <http://www.earth-policy.org/books/pb3>
44. **Brown L.R.**, *Plan B 2.0, Rescuing a planet under stress and a civilization in trouble*, Earth Policy Institute, 2006, <http://www.earth-policy.org/books/pb2>
45. **Brown L.R.**, *Plan B 3.0 Mobilizing to Save Civilization*, Earth Policy Institute, 2008, <http://www.earth-policy.org/books/pb3>
46. **Brown, L., R.**, *World on the Edge*, Earth Policy Institute, 2011, http://www.earth-policy.org/images/uploads/book_files/wotebook.pdf
47. **Brown L.R.**, *Depășind resursele planetei*, Editura Tehnică, București, 2005
48. **Burgenmeier, B.**, *Economie du développement durable*, De Boeck, Bruxelles, 2005
49. **Calabro, L.**, *How to make your scorecard effective*, Strategic Finance, June 2001, pp 19, CFO, February 2001, Vol. 17, No. 2, pp. 72 <http://www.balancedscorecard.org/BalancedScorecardresources/aboutthebalancedscorecard/tabid/55/default.aspx>
50. **Căprărescu, Gh.**, *Management strategic*, Institutul Național de Dezvoltare Economică, curs universitar nepublicat, București, 2004

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

51. **Chelcea, S.**, *Chestionarul în investigația sociologică*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1975
52. **Chelcea, S., Mărginean, I., Cauc, I.**, *Cercetarea sociologică. Metode și tehnici*, Editura Destin, Deva, 1998
53. **Chelcea, S.**, *Metodologia cercetării sociologice, Metode cantitative și calitative*, Editura Economică, Ediția a II-a, București, 2004
54. **Ciucur, D., și colab.**, *Economie*, Manual universitar, Ediția a II-a, Editura Economică, București, 2001
55. **Clarke, L.**, *Managementul schimbării*, Editura Teora, București, 2002
56. **Clarke, Th., Rollo, Ch.**, *Capitalising Knowledge: Corporate Knowledge Management Investments*, în *Creativity and Innovation Management*, nr.3, 2001
57. **Coats, Ch.**, *Managerul total*, Editura Teora, București, 1997
58. **Comaniciu, C., Balteș, N.**: *Analiza economico-financiară a întreprinderii*, Editura Universității Lucian Blaga, Sibiu, 2003
59. **Constantinescu, D., A.**, *Management strategic*, București, Colecția Națională, 2000,
60. **Costanza R.**, *Internet Encyclopaedia of Ecological Economics*, 2003, *Early History of Ecological Economics and ISEE*
61. **Cors, R.**, *What is Learning Organization? Reflections on the Literature and Practitioner Perspectives*, Engineering Professional Development, University of Wisconsin-Madison, 2003
62. **Costescu, M.**, *Globalizarea: istoric, tendințe, influențe*, Revista Tinerilor Economiști, nr.5, Editura Universitaria, Craiova, 2005
63. **Coșea, M., Nastovici, L.**, *Evaluarea riscurilor – metode și tehnici de analiză la nivel micro și macro economic*, Editura LUX LIBRIS, Brașov, 1997
64. **Cordellier, S.** (coord.), *Mondializarea dincolo de mituri*, Editura Trei, București, colecția Ideea Europeană, 2001
65. **Costanza, R.**, „*The Value of the World's Ecosystem Services and Natural Capital.*” *Nature*, Volume 387, 1997
66. **Crișan, S.**, *Management - elemente fundamentale*, Ed. Mira Design, Sibiu, 2001
67. **Crișan, S.**, *Managementul serviciilor*, Editura Alma Mater, Sibiu, 2003
68. **Daly H.E.**, *Steady-State Economics*, San Francisco, Freeman & Co.: 2nd edition, Washington, D.C. Island Press, 1991
69. **Daft, R., L.**, *Management*, New York, The Dryden Press, 1989
70. **Dalkir, K.**, *Knowledge Management in Theory and Practice*, Elsevier Inc., Oxford, 2005
71. **Dănilă, N.**, *Globalizarea crizei. Sau criza globalizării?*, *Economistul* nr.5, 2011
72. **Dehesa, G.**, *Învingători și învinși în globalizare*, Editura Historia, București 2007
73. **Denzin, N., K., Lincoln, Y., S.**, *Handbook of Qualitative Research*, ed. Sage Publications Inc., Thousand Oaks, 1994
74. **Diatz, T.**, *What is a good Decision, Criteria for Environmental Decision Making*, *Human Ecology Review*, 2003
75. **Dinu, M.**, *Economia de dicționar. Exerciții de îndemânare epistemică*, Editura Economică, București, 2010
76. **Dobrotă, N.**, *Economie politică*, Editura Economică, București, 1997
77. **Dobrotă, N.**, *Dicționar de economie*, Editura Economică, București, 1999
78. **Donath, L.E., Cismas, L.**, *Criza financiară revizuită. Cauze și remedii*, *Jurnalul Economic*, Anul XII, nr. 31(1) 2009
79. **Dragomir C., Varga, M.**, *The management of environmental protection institutions in the context of the present economic-financial crisis*, Sibiu Alma

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

Mater University Journals. Series A. Economic Sciences, 4(3):13–16, Editura Alma Mater, Sibiu, 2011

80. **Dragomir, L., M., Varga, M., Dragomir, C.,** *Tax Evasion and Underground Economy: Challenges of the Contemporary World*, Conferința internațională "Probleme actuale ale economiei globale", ediția a VIII-a, Universitatea Ovidius Constanța, 15-16 aprilie 2011
81. **Dragomir, L., M., Varga, M., Dragomir, C.,** *The Knowledge Based Organisation – A Major Challenge of the 21st Century*, Conferința internațională "Probleme actuale ale economiei globale", ediția a VIII-a, Universitatea Ovidius Constanța, 15-16 aprilie 2011
82. **Drăgănescu, M.,** *Societatea informațională și a cunoașterii. Vectorii societății cunoașterii*, studiu pentru Proiectul SI-SC (Societatea Informațională - Societatea Cunoașterii) al Academiei Române, București, 9 iulie 2001
83. **Drucker, P.,** *The new society of organizations*. Harvard Business Review, 70(5): 1992, pp. 95-104.
84. **Drucker, P.,** *The brain-based organization*. Management Review, 83(6), 1994, p.57-60
85. **Drucker P.,** *Beyond the Information Revolution* The Atlantic Monthly Oct., vol. 284, nr.4, 1999,
86. **Drucker, P.,** *Management's Role în the New World*, CIOSEXV Session 1, Plenary A Tokyo, 1969
87. **Drucker, P.,** *Management the Non – Profit*, Butterworth – Heinemann, 1990.
88. **Drucker P.,** *Inovația și sistemul antreprenorial*, Editura Enciclopedică, București, 1993
89. **Drucker, P.,** *Societatea postcapitalistă*, Editura Image, 1999
90. **Drucker, P.,** *Managementul viitorului*, Editura ASAB, București, 2004
91. **Drucker, P.,** *Realitățile zilei de mâine*, Editura Teora, București, 1999
92. **Drucker, P.,** *Management strategic*, Editura Teora, București, 2001
93. **Dumitriu C.,** *Management și Marketing Ecologic*, Editura Tehnopress, Iași, 2004
94. **Dunning, J.,** *The advent of Alliance Capitalism*, on vol The New Globalism and Developing Countries, United Nations University Press, New York, 1997
95. **Duțu, M.,** *Dreptul mediului*, curs universitar ,http://facultate.regielive.ro/cursuri/drept/curs_dreptul_mediului-38919.html
96. **Duțu, M.,** *Dreptul mediului. Tratat.*, Editura Economică, București, 2003
97. **Duțu, M.,** *Ecologie filosofia naturală a vieții*, Editura Economică, București, 1999
98. **Esty, D., Winston, A.,** *Green to Gold: How smart companies use environmental strategy to innovate, create value, and build competitive advantage*, Published by John Wiley & Sons, Inc., 2009
99. **Enăchescu, C.,** *Tratat de teoria cercetării științifice*, Editura POLIROM, Iași, 2005
100. **Falck, O., Hebllich S.,** *Corporate Social Responsibility: Doing Well by Doing Good*, Business Horizons, Vol. 50, Issue 3, Elsevier Science Inc., USA, 2007
101. **Farmer, R.,** *Advances in International Comparative Management*, J.A.I.Press Greenwich, Connecticut London, vol. I
102. **Fayol, H.,** *Administration industrielle et generale*, Dunod, Paris, 1964
103. **Ferguson, N.,** *Market Research - A Perfect Marriage*, in Knowledge Management, 1998
104. **Firestone, J., Mark, M., McElroy, W.,** *Key issues in the new knowledge management*, Butterworth-Heinemann, 2003
105. **Fisher-Vanden, K. et al .,** "What is Driving China's Decline in Energy Intensity?"

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

Resource and Energy Economics, 2004, 26:77–97.

106. **Friedman, T.,L.**: *Pământul este plat. Scurtă istorie a secolului XXI*, Editura Polirom, Iași, 2007
107. **Friedman, Th. L.**, *Lexus și măslinul*, București, Editura Fundației PRO, 2001
108. **Fundația Drucker**, *Organizația viitorului*, Editura Teora, București, 2001
109. **Gallagher, K. P.** „*Economic Integration and the Environment in Mexico: Lessons for Future Trade Agreements*,” Working Group Discussion Paper DP06, June 2004, http://ase.tufts.edu/gdae/policy_research/globalization.html
110. **Gelinier, O.**, *Fonctions et tâches de direction générale*, Editions d'Organisation, Paris, 1963
111. **Ghineraru, M.**, *National Strategy and National Waste Management Plan*, AWARE Conference Waste Solutions, 14-15 May 2005, BRGM, Orleans, France.
112. **Giddens, A.**, *Globalization: a keynote address*, în „UNRISD News”, 15/1996
113. **Giddens, A.**, *A treia cale. Renașterea social-democrației*, Editura Polirom, Iași, 2001
114. **Giddens, A., Hutton, W.**, *On the Edge: Living with Global Capitalism*, Londra, J. Cape, 2000
115. **Gilpin R.**, *Economia mondială în secolul XXI: provocarea capitalismului global*, Editura Polirom, Iași, 2004
116. **Gleditsch, N.P.**, “*Environmental Change, Security, and Conflict.*” In Crocker, CA, FO Hampson and P. Aall (eds.) *Turbulent Peace: the Challenges of Managing International Conflict*. Washington, DC: USIP, 55–69, 2001
117. **Goodland R., Ledec G.**, *Environmental management în sustainable economic development*, International Association of Impact Assessment, 1987
118. **Goldman, M.**, *Integrating environmental management into business functions*, http://www.westonsolutions.com/about/news_pubs/tech_papers/Goldman.pdf
119. **Grădinaru, G.**, *Bazele statisticii mediului*, Editura ASE, București, 2004, <http://www.biblioteca-digitala.ase.ro/biblioteca/carte2.asp?id=353&idb=>
120. **Grigore, L.**, *Management internațional*, Editura Lumina Lex, București, 2002
121. **Grossman, G.**, *Trade Liberalization and Growth Environmental Effects* <http://www.cepr.org/Pubs/bulletin/meets/2210.htm>
122. **Handfield, Robert B., and Walton, Steven V., and Seegers, Lisa K., and Melnyk, Steven A.** Green Value Chain Practices in the Furniture Industry, *Journal of Operations Management*, 15 (4), 1997, pp. 293-315
123. **Hammer, M., Champy, J.**, *Reengineeringul companiei*, Editura Teora, București, 1997
124. **Gupta, Mahesh C.** *Environmental Management and Its Impact on the Operations Function*, *International Journal of Operations & Production Management*, 15 (8), (1995), pp. 34-51.
125. **Harrison, J., S., Freeman, E., R.**, *Stakeholders, Social Responsibility, and Performance: Empirical Evidence and Theoretical Perspectives*, *Academy of Management Journal* 42 (5), 1999, pp. 479-485
126. **Henriques, I., Sadorsky, P.**, *The Relationship between Environmental Commitment and Managerial Perceptions of Stakeholder Importance*, *Academy of Management Journal*, 42 (1), (1999), pp. 87-99.
127. **Harrington, H., J., Harrington, J., S.**, *Management în firma secolului 21*, Editura Teora, București, 2001
128. **Hauser, M., D., Chomsky, N., Fitch, W., T.**, *The Faculty of Language: What Is It, Who Has It, and How Did It Evolve?* *Science*, 2002

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

129. **Heathfield, S., M.**, *About Human Resources*, Vol. 6 No. 36 - ISSN: 1533-3698 March 9, 2005
130. **Held, D., McGrew, A., Goldblatt, D., Perraton, J.**, *Transformări globale. Politică, economie și cultură*, Editura Polirom, Iasi, 2004
131. **Hennessy, B.**, *Public opinion*, ediția a IV-a, Monterey : Brooks \Cole Publishing Company, 1981
132. **Herciu, M.**, *Impactul societății bazate pe cunoaștere asupra funcțiilor managementului organizației(II)*, Euroeconomia XXI, nr.128, 2007
133. **Herciu, M.**, *Management comparat*, Editura Universității „Lucian Blaga“ din Sibiu, 2007
134. **Hirst P., Thomson, G.**, *Globalizarea sub semnul întrebării. Economia internațională și posibilități de guvernare*, Editura Trei, București, ediția a patra, 2002
135. **Hensen T., B.von Otinger**, *Introducing T.Shaped Managers, Knowledge Management's next Generations*, in Harvard Business Review, nr.2, 2001
136. **Holsapple, C.W., Whinston, A.B.**, *Knowledge-based organisations. Information Society*, 1987
137. **Hoza, M., G.**, *Intreprinderea secolului XXI - Intreprindere inteligentă*, Editura Economică, București, 2001
138. **Huber, G.**, *The nature and design of post-industrial organization*, Management Science, 1984
139. **Huțu, C., A.**, *Cultură organizațională și transfer de tehnologie*, Editura Economică, București, 1999
140. **Ianculescu, S., Nisipeanu, S., Ștepa, R.**, *Managementul mediului în conformitate cu seria ISO 14000*, Editura Matrix, București, 2002
141. **Ilieș L.**, *Managementul firmei*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001
142. **Ilieș, L., Osoian, C., Petelean, A.**, *Managementul resurselor umane*, Editura Dacia, Cluj-Napoca 2002
143. **Ilieș L., Crișan E.**, *Managementul firmei și planul de afaceri*, Ed. Risoprint, Cluj-Napoca, 2009
144. **Ilieș L., Crișan E.**, *Managementul logisticii*, Ed. Risoprint, Cluj-Napoca, 2008
145. **Ionescu, C.**, *Politici de managementul mediului*, Universitatea “Politehnica” București, 2003, Curs 1
146. **Ionescu, C.** Suport de curs Ecologie, 2009, http://facultate.regielive.ro/cursuri/ecologie/managementulmediului_curs_9-146070.html
147. **Ionescu, C.**, *Cum să construim și să implementăm un sistem de management de mediu în conformitate cu ISO 14001*, Editura Economică, București, 2000
148. **Institute, Project Management: A Guide to the Project Management Body of Knowledge**, 4 Edtn, PA, USA : Project Management Institute, 2009
149. **Ivancevich, J.** *Management*, Donnelly, James Jr. Homewood IL60430, Gibson, James Boston MA02226, USA, 1989
150. **Kaplan R.S., Norton, D., P.**, *The Balanced Scorecard – Translating Strategy Into Action*, Harvard Business School Press, 1997
151. **Kazuo, Inamori**, *Oameni și profit – o filozofie economică pentru sec. XXI*, Editura Economică, București 1998
152. **King, W.R., Cleland, D.I.**, *Strategic Planning and Policy*, New York, 1979
153. **Kleiner, A.** What Does It Mean to Be Green?, *Harvard Business Review* , 69 (July-August), (1991), pp. 4-11
154. **Kleindorfer, P.**, *Implications of Globalization and Sustainability for Emerging Business Models*, In: *Prašnikar, Janez (ed.), and Cirman, Andreja (ed.): New*

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

- Emerging Economies and Their Culture* , New York: Nova Science, 2007, pp. 31-37
155. **Kliping, J.**, *Environmental Strategies and their Motives and Results in Slovenian Business Practice* Economic and bussines review, vol.11, no.1, 55-74, 2009, http://www.ef.unilj.si/media/document_files/Environmental_Strategies_and_their_Motives_and_Results_in_Slovenian_Business_Practice.pdf
156. **Kochan, T., Dyer, L.**, *HRM: an American view*, in J. Storey(ed.) *Human Resources Management: A Critical Text*, Thomson Learning, 2001
157. **Kovacs, I.**, *Criza economico-financiară: Patru expertize*, (traducere) în: KORUNK nr.6, *Chestiuni financiare*, Cluj-Napoca, 2009
158. **Korten D.C.**, *Corporațiile conduc lumea*, Editura Antet, Oradea, 1997
159. **Kotler, P.**, *Marketing de la A la Z.80 de concepte pe care trebuie să le cunoască orice manager*, Editura CODECS, București, 2004
160. **Krasner, S. D.**, *International Political Economy: Abiding Discord*, în „Review of International Political Economy“, vol. 1, nr. 1/1994, <http://www.jhu.edu/ripe/>
161. **Kuber, M.**, *Management consulting*, Editura AMCOR, București, 1992
162. **Leslie, M., Tutty, Michael, A. Rothery, Richard M. Grinell jr.**, *Cercetare calitativă în asistența socială – faze, etape și sarcini*, Editura Polirom, Iași, 2005
163. **List, J. A.** et al. “*Effects of Environmental Regulation on Foreign and Domestic Plant Births: Is There a Home Field Advantage?*” *Journal of Urban Economics*, Forthcoming, 2003 <http://faculty.smu.edu/millimet/pdf/fodo.pdf>
164. **Lubbers, R., Koorevaar, J.**, *The Dynamic of Globalization*, Tilburg University, 1998
165. **Lupan, E.**, *Dreptul mediului*, Ed. Lumina Lex, București, 2001
166. **Maier, C.**, *Management ecologic*, Editura „Vasile Goldiș” University Press, Arad, 2003
167. **Manolescu, A.**, *Managementul Resurselor Umane*, Editura Economică, București, 2001
168. **Marin, D.**, *Globalizarea și aproximările ei*, Editura Economică, București, 2004
169. **Marinescu, D.**, *Tratat de dreptul mediului*, Editura All Beck, București 2003
170. **Massie, J.L.**, *Méthodes actuelles de direction des entreprises*, Paris, Les Editions d'Organisation, 1969
171. **Mărginean, I.**, *Proiectarea cercetării sociologice*, Editura POLIROM, Iași, 2000
172. **Mândricelu C.**, „*Analiza statistico-economica a protecției mediului*”, Teza de doctorat, București, 2002
173. **McCollum, J.K.**, *Ideii americane pentru managerii români*, Editura Lecca-Brâncuși, București, 1995
174. **McGrew A., Lewis, P.**, *Global Politics: Globalizations and the Nation States*, Cambridge, The Polity Press, 1993
175. **Mihăescu, L.**, *Sisteme informaționale și aplicații informatice în administrarea afacerilor*, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, 2009
176. **Mihăescu L.**, *Noi reacții la modificările climatice (I)*, în *Euroeconomia XXI*, nr. 101/2007
177. **Mihăescu L.**, *Noi reacții la modificările climatice (II)*, în *Euroeconomia XXI*, nr. 102/2007
178. **Moos, Kanther, E.**, *Frontierele managementului*, Meteor Press, București, 2006
179. **Moraru, R., Băbuț, G.**, *Environmental risk management in mining – An overall approach*. Proceedings of the Third International Symposium „Mining and Environmental Protection“, pag. 22-27, Belgrad-Vrdnik, Iugoslavia, 21-23.05.2001.

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

180. **Munteanu, I., Ioniță V.,** *Managementul cunoștințelor*, Editura Cartier, București, 2005
181. **Muscalu E.,** *Managementul serviciilor*, Editura Universității Lucian Blaga, Sibiu, 2007
182. **Muscalu E.,** *Management general*, Editura Universității „Lucian Blaga“ din Sibiu, 2003
183. **Muscalu, E.,** *Fundamentele managementului*, Editura Universității „Lucian Blaga“ din Sibiu, 2007
184. **Muscalu, E.,** *Managementul serviciilor*, Editura Universității „Lucian Blaga“ din Sibiu, 2004
185. **Muscalu, E.,** *Strategii universitare*, Editura Eficient, București, 2001
186. **Najam, A., Runnals, D., Halle, M.,** *Environment and globalization: understanding the linkages*, Encyclopedia of Earth, 2007
187. **Najam, A.,** *Environment, Development and Human Security: Perspectives from South Asia*. Lanham, MD: University Press of America, 2003
188. **Najam, A., M. Papa și N. Taiyab,** *Global environmental governance: a reform agenda Winnipeg*: IISD, 2006 http://www.eoearth.org/article/Global_Environmental_Governance:_A_Reform_Agenda_ (e-book)
189. **Negrei, C.,** *Instrumente și metode în managementul mediului*, Editura Economică, București, 1999
190. **Năstase, M.,** *Cultura organizațională și managerială*, Editura ASE, București, 2004
191. **Năstase, M.,** *Lideri, leadership și organizația bazată pe cunoștințe*, Editura ASE, București, 2007
192. **Nica P., C., Iftimescu, A.,** *Management. Concepte și aplicații*, Editura Sedcom Libris, Iași, 2004, pag
193. **Nicolescu, O., Verboncu, I.,** *Management*, Editura Economică, București, 1999
194. **Nicolescu, O.(coordonator),** *Sisteme, metode și tehnici manageriale ale organizației*, Editura Economică, București, 2000
195. **Nicolescu, O., Verboncu, I.,** *Metodologii manageriale de firmă*, Editura Tribuna Economică, București, 2001
196. **Nicolescu, O., Verboncu, I.,** *Fundamentele managementului organizației*, Editura Tribuna Economică, București, 2001
197. **Nicolescu, O.,** *Managementul general al organizației*, volumul I, Editura Economică, București 2003
198. **Nicolescu, O. și alții,** *Abordări moderne în Managementul și Economia Organizației*, Editura Economică, București, 2003
199. **Nicolescu, O., Nicolescu, L.,** *Economia, firma și managementul bazate pe cunoștințe*, Editura Economică, București, 2005
200. **Obstfeld, M.,** *Economic globalisation and environment*. New York: Harper Collins, 1994,
201. **Ogrean, C.,** *Management strategic*, Editura Universității „Lucian Blaga“ din Sibiu, Sibiu, 2006
202. **Ogrean, C.,** *Responsabilitatea socială a firmei*, Tribuna Economică, 2006
203. **Ogrean, C.,** *Coordonate manageriale ale competitivității firmei-o perspectivă globală*, Editura Universității „Lucian Blaga“ din Sibiu, 2007
204. **Ogrean, C., Herciu, M.,** *Relația investiția în cercetare-dezvoltare și competitivitate, în economia bazată pe cunoaștere(I)*, Euroeconomia XXI, nr.116, 2007
205. **Oprean, C.,** *Managementul calității*, Editura Universității Lucian Blaga, Sibiu, 2004

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

206. **Oprean, C. (coordonator)**, *Metode și tehnici ale cunoașterii științifice*, Editura Universității Lucian Blaga, Sibiu, 2006
207. **Oprean, C., Țîțu, M.**, *Cercetare experimentală și prelucrarea datelor*, Volumul 2, Editura Universității Lucian Blaga, Sibiu, 2007
208. **Oprean, C., Țîțu, M.**, *Managementul calității în economia și organizația bazate pe cunoștințe*, Editura AGIR, București, 2008
209. **Oprean, C., Țătu, M., Oprean, C.**, *Managementul strategic*, Editura ULBS, Sibiu, 2002
210. **Oprean, C., Kifor, C.**, *Managementul calității*, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2002
211. **Oprean C., Suciuc O.**, *Managementul calității mediului*, Editura Academiei Române, București, 2003
212. **Oprean, C.**, *Tendențe actuale în managementul capitalurilor organizațiilor moderne*, Departamentul Editorial-Poligrafic al ASEM, Chișinău, 2008
213. **Petrescu, I.**, *Managementul mediului*, Editura Expert, București, 2005
214. **Petrescu, I., Cismaru, Gh.**, *Managerul în lumea afacerilor*, Editura Tribuna, Sibiu, 1999
215. **Petrescu, I., Dragomir C., Gherasim, G.**, *Succesul managerial*, Editura Lux Libris, Brașov, 2000
216. **Petrescu, I., Muscalu, E.**, *Tratat de management public*, Editura Universității Lucian Blaga, Sibiu, 2003
217. **Petrescu, I.**, *Managementul reputației*, Editura Expert, București, 2007
218. **Pincovschi, I.; Mihai, M.**, *Managementul timpului*, Editura HGA, București, 2001
219. **Popa, I.**, *Management general*, Editura ASE, București, 2005
220. **Popa I.**, *Management strategic*, Editura Economică, București, 2005
221. **Porter, M. E.**, *America's Green Strategy*, Scientific American , 264 (4), 1991
222. **Postelnicu Gh., Postelnicu C.**, *Globalizarea economiei*, Editura Economică, București, 2000
223. **Pricop, M., Băgu, C.**, *Abordări moderne în managementul și economia organizației, vol.3. Economia și managementul diferitelor tipuri de organizații*, Editura Economică, București, 2003
224. **Prieur, M.**, *Le droit de l'homme a l'environnement – rapport national a la reunion de UE*, 15 – 20 aprilie 2003, Ankara
225. **Puiu, A.**, *Management*, Editura Independența Economică, Pitești, 2001
226. **Radu, E.**, (coordonator), *Managementul resurselor umane*, Editura ASE, București, 2003,
227. **Răboacă, Gh., Ciucur, D.**, *Metodologia cercetării științifice economice*, Editura Fundației România de Mâine, București, 2004
228. **Rădulescu, M., Șt.**, *Metodologia cercetării științifice, Elaborarea lucrărilor de licență, masterat, doctorat*, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., 2006
229. **Răducanu, V.**, *Economia resurselor naturale*, Editura ALL BECK, București, 2000
230. **Bran, P.**, (coord.), *Dimensiunea economica a impactului de mediu - Studiu de caz Roșia Montană*, <http://www.biblioteca-digitala.ase.ro/biblioteca/carte2.asp?id=355&idb=>
231. **Rochet, C.**, *L'environnement et la stratégie de l'entreprise*, <http://clauderochet.pagespersoorange.fr/art/ environnement.html>
232. **Rojanschi V., Bran F., Grigore F.**, *Cuantificarea dezvoltării durabile*, Editura Economică, București, 2006

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

233. **Rojanschi V, Grigore F., Ciomos V.,** *Ghidul evaluatorului și auditorului de mediu*, Editura Economică, București, 2009
234. **Rojanschi V., Bran F., Grigore F.,** *Elemente de economia și managementul mediului*, Editura Economică, București 2004
235. **Rojanschi V., Bran F.,** *Politici și strategii de mediu*, Editura Economică, București, 2002
236. **Rojanschi, V., Bran, F., Diaconu, S., Grigore, F.,** *Evaluarea impactului ecologic și auditul de mediu*, Editura ASE, București, 2004
237. **Rotariu, T.,** *Metode statistice aplicate in stiintele sociale*, Iasi, Editura Polirom, 1999,
238. **Rugman, A.,** *The End of Globalization*, Londra, Random House, 2001
239. **Russu, C.,** *Management*, București, Editura Expert, 1999, p.88
240. **Russu, C.,** *Reengineering*, în vol. *Sisteme, metode și tehnici de management*, Editura Economică, București, 2000.
241. **Sadgrove K.,** *Ghidul ecologic al managerilor*, Editura Tehnică, București, 1998
242. **Smith, A. ,** *Avuția națiunilor*, vol. I-II, Editura Universitas, Chișinău, 1992
243. **Soros,G.,** *Despre Globalizare*, Editura Polirom, Iași, 2002
244. **Soros, G.,** *Criza capitalismului global.Societatea deschisă în primejdie*, Iași, Editura Polirom, 1999
245. **Stan, S., Anghel, I. , Gruzniczki, V.,** *Capitalul intelectual al întreprinderii. Evaluarea proprietății intelectuale și a altor active necorporale*, Editura Iroval, București, 2006
246. **State , O.,** *Cultura organizației si managementul*, Editura ASE, București, 2004
247. **Stewart, T.A.,** *Intellectual Capital, The New Health of Organisation*, Nicholas Bredy Publishing House, London, 1998
248. **Stăncioiu, I. ș. a.,** *Management - Elemente fundamentale*, Editura Teora, București, 1998
249. **Steger, M. B.,** *Globalism the New Market Ideology*, Maryland, Bowman & Littlefield Publishers, 2002
250. **Stern, N.,** *Stern Review on the Economics of Climate Change . Report to Her Majesty's Treasury.* 30 October. Cambridge, Marea Britanie: Cambridge University Press, 2006
251. **Stiglitz J.E.,***Globalizarea. Speranțe și deziluzii*, Editura Economică, București, 2003
252. **Stiglitz,J.E.,** *Mecanisme Globalizarii*, Editura Polirom, Iași, 2008
253. **Story, J.,** “China – Workshop of the World?.” *Journal of Chinese Business and Economic Studies*, 2005, 3(2):95–109
254. **Scholte,J.A.,** *Globalisation: a critical inroduction*, New York: Palgrave, 2000
255. **Schendel, D.,** *Strategy: search for new paradigms*, în *Strategie Management Journal*, 15/1994
256. **Schatzberg, L., Gupta, K.,** *Using the value chain model as a method of prioritizing green reengineering efforts*, <http://www.unm.edu/~rattner/picmet97.pdf>
257. **Tilly. J., Tomescu R. A., Cruceru L. V.,** *Metodologii propuse pentru acreditarea sistemului de management al mediului*, Institutul European din România 2002
258. **Sun, X., E., Katsigris and A. White,** 2004, “Meeting China's Demand for Forest Products: An Overview,” in *International Forestry Review* , 2004, 6(3–4):227–236.
259. **Teodosiu, C.,** *Managementul integrat al mediului*, Ediția a II-a, Editura Ecozone, Iasi, 2005

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

260. **Torgler, B., Valev, N.,** *Public Attitudes Toward Corruption and Tax Evasion: Investigating the Role of Gender Over Time*, QUT School of Economics and Finance, WP 214, april 2007
261. **Udrescu, M., Bâgu, C.,** *Creșterea competitivității firmei prin perfecționarea sistemului de management*, Editura A.S.E., București, 2007
262. **Varga M., Dragomir C.,** *Globalizarea și mediul - interacțiuni complexe*, Sesiunea de comunicări științifice “Evoluția economiei sub valul constrângerilor naționale și mondiale”, Universitatea Spiru Haret, Constanța, 12-13 mai, pp. 251-254, 2011
263. **Varga M., Dragomir C.,** *Riscul de mediu - provocare majoră a secolului XXI*, Sesiunea de comunicări științifice “Evoluția economiei sub valul constrângerilor naționale și mondiale”, Universitatea Spiru Haret, Constanța, 12-13 mai, pp.256-259, 2011
264. **Varga M., Dragomir C.,** *National and international tendencies in the field of environment management that should polarize, to a greater extent, scientific research*, Sibiu Alma Mater University Journals. Series A. Economic Sciences, 4(1):20–24, Editura Alma Mater, Sibiu, 2011
265. **Varga M., Dragomir C.,** *Sustainable development - Shaken by the present economic-financial world crisis*, Sibiu Alma Mater University Journals. Series A. Economic Sciences, 4(2):16–20, Editura Alma Mater, Sibiu, 2011
266. **Vlăsceanu, M.,** *Organizații și comportament organizațional*, Editura Polirom, Iași, 2003,
267. **Vișan, S., Angelescu, A., Ciobotaru, V.,** *Ecotehnologii*, Editura ASE, București, 2004
268. **Vuță, M.,** *Politici și strategii financiare de protecție a mediului*, Editura ASE, București, 2004
269. **Walker, R.,** “*Rank Xerox – Management Revolution*”, Long Range Planning, Vol. 25, No. 1, (1992), pp. 9 – 21.
270. **Zaman, Gh.,** *Criza economică și financiară în România. Cauze, provocări și remedii pe termen scurt și lung*, Conferința internațională „Criza financiară și economică : cauze, efecte, soluții”, Universitatea Babeș – Bolyai, LUISS University din Roma, Banca Națională a României și Banca Transilvania, 26-28 martie 2009, Cluj-Napoca
271. **Zamfir, C., Vlăsceanu, L.,** *Dicționar de sociologie*, Editura Babel, București, 1993
272. **Zorlențan, T., Burduș, E., Căprărescu, G.,** *Managementul organizației*, Editura Economică, București, 1998

II. Dicționare, studii, rapoarte

1. *** *Dicționar de filosofie*, Editura Politică, București, 1978
2. *** *A concise Dictionary of Business*, Oxford University Press, Market House Books Ltd., Aylesbury, 1992
3. *** *Dicționar de ecologie*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982
4. *** *DEX*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1996
5. **EC White paper**, adapting to climate change: towards a European framework for action. COM(2009) 147 final, 2009, <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0147:FIN:EN:PDF> **EC**, Commission staff working document: Lead Market Initiative for Europe. Mid-term progress report. SEC (2009) 1198 final, 9.9.2009, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/files/swd_lmi_midterm_progress.pdf.
6. **European Environment Agency**, *Mediul European | Starea și Perspectiva 2010* <http://www.eea.europa.eu/soer/synthesis/translations/mediul-european-2013-starea-si>

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

7. **ECDC**, *Climate Change and communicable diseases in the EU Member Countries. Handbook for national vulnerability, impact and adaptation assessments*. European Centre for Disease Prevention and Control, Stockholm, 2010, http://www.ecdc.europa.eu/en/publications/Publications/1003_TED_handbook_climatechange.pdf
8. **European Environment Agency EEA**, *Annual European Union greenhouse gas inventory 1990–2008 and inventory report 2010*. EEA Technical report No 6/2010, Copenhagen, <http://www.eea.europa.eu/publications/european-union-greenhouse-gas-inventory-2010>
9. EEA, *The pan-European environment: glimpses into an uncertain future*. EEA Report No 4/2007. European Environment Agency, Copenhagen, 2007, http://www.eea.europa.eu/publications/eea_report_2007_4,
10. EEA, *Regional climate change and adaptation — The Alps facing the challenge of changing water resources*. EEA Report No 3/2009. European Environment Agency, Copenhagen, 2009, http://acm.eionet.europa.eu/docs/ETCACC_TP_2010_6_guiding_principles_cc_adaptation.pdf
11. EEA-JRC-WHO, *Impacts of Europe's changing climate — 2008 indicator based assessment*. Joint EEA-JRC-WHO report. Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg, 2008, http://www.eea.europa.eu/publications/eea_report_2008_4/pp119_CC2008ExecutiveSummary.pdf
12. **EPA** – *An Introduction to Environmental Accounting As A Business Management Tool: Key Concepts And Terms*, EPA 742-R-95-001, iunie, 1995.
13. **Institute for European Environmental Policy**, *The environmental impacts of trade liberalisation and potential flanking measures*, Londra, 2005, http://www.ieep.eu/assets/295/IEEP_GHK_part_1.pdf
14. **Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC)**, *Third Assessment Report: Working Group II: Impacts, Adaptation and Vulnerability*, 2001, p. 9.
15. IPCC, *Climate change 2007: impacts, adaptation and vulnerability*. Contribution of Working Group II to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. Cambridge University Press, Cambridge, 2007, http://www.ipcc.ch/publications_and_data/publications_and_data_reports.shtml
16. **Millennium Ecosystem Assessment**, *Ecosystems and Human Well-Being: Synthesis Reports*, Washington DC: MA, WRI and Island Press, 2005
17. **OECD**, *Foreign direct investment and sustainable development*, 2001 http://www.oecd.org/document/17/0,3343,en_2649_34287_2665233_1_1_1_1,00.html
18. **Sustainable Europe Research Institute (SERI)**, *Global 2000, Friends of the Earth Europe*, 2009. *Overconsumption? Our use of the world's natural resources*. <http://old.seri.at/documentupload/SERI%20PR/overconsumption--2009.pdf>
19. **UN Department of Economic and Social Affairs**, Population Division, 2009. *World Population Prospects: The 2008 revision*. United Nations, New York
20. **United Nations Secretary General (UNSG)**, Report of the UN Secretary- General's High Level Panel on Threats, Challenges and Change. *A More Secure World: Our Shared Responsibility*. New York: United Nations A/59/565, 2004
21. **UNCTAD** Report *The interface between foreign direct investment and the environment The Case of China*, <http://www.tradeobservatory.org/library.cfm?refID=24625>
22. **Worldwatch Institute**, *State of the World 2006, Special Focus: China and India*, p. 44. New York: WW Norton and Company, 2006
23. **WHO**, *Global Health Risks. Mortality and burden of disease attributable to selected major risks*. World Health Organization, Geneva, 2009, http://www.who.int/healthinfo/global_burden_disease
24. **WHO**, *Global Forum of the Noncommunicable Disease Network (NCDnet)* — Global forum addresses solutions to prevent premature deaths. Note for the media. World Health Organization, 2010 http://www.who.int/mediacentre/news/notes/2010/ncdnet_media_20100224/en/index.htm

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

III. Legislație, standarde

- *** OUG nr. 195/2005 privind Protecția mediului
- *** HG.878/2005 privind accesul publicului la informația privind mediul
- *** SR ISO 14050 Management de mediu, Vocabular
- *** SR ISO 14001 Sisteme de management de mediu – Specificații și ghid de utilizare
- *** SR ISO 14004 Sisteme de management de mediu – ghid privind principiile, sistemele și tehnicile de aplicare

IV. Site-uri accesate

1. <http://www.almamater.md/articles/index.html>
2. http://articole.famouswhy.ro/educatia_pentru_ocrotirea_mediului__parte_integranta_a_une_i_educatii_de_baza/#ixzz1Mc2C4k5O
3. <http://www.anpm.ro>
4. http://ase.tufts.edu/gdae/policy_research/globalization.html
5. <http://bookshop.europa.eu/ro/mediul-pentru-europeni-pbKHAD10043>
6. <http://www.biblioteca-digitala.ase.ro/biblioteca/carte2.asp?id=353&idb=>
7. <http://www.daniel-bichis.ro/articole-pdf/managementul-prin-obiective-o-solutie-universala.pdf>
8. <http://www.cepr.org/Pubs/bulletin/meets/2210.htm>
9. http://www.cowiprojects.com/4CountryEnvironmentalProject/romania/1stRegionalWorkshop/benchmarking_final.pdf
10. <http://www.cadastru.ugal.ro/cadastru.htm>
11. http://www.contabilizat.ro/file/cursuri_de_perfectionare/economie_generala/eco_economia_ecosistemelor_si_biodiversitatea/cap6.pdf
12. http://www.cnipmmr.ro/presa/articole/07_nou.pdf
13. http://www.contabilizat.ro/file/cursuri_de_perfectionare/economie_generala/economia_romaniei_si_uniunea_europeana_volumul_i/cap18.pdf
14. [www.cse.uaic.ro/_fisiere/Documentare/_curs/II
Strategii_si_politici_europene_de_dezvoltare_durabila.pdf](http://www.cse.uaic.ro/_fisiere/Documentare/_curs/II_Strategii_si_politici_europene_de_dezvoltare_durabila.pdf)
15. <http://clauderochet.pagespersoorange.fr/art/ environnement.html>
16. <http://www.csr-romania.ro/articole-si-analize/companiile-si-mediul/474-companiile.html>
17. <http://www.eea.europa.eu/>
18. <http://www.ecosmes.net/cm/navContents?l=DE&navID=envBenchmarking>
19. <http://www.ecoeficienta.ro/rezultate.htm> (accesat la 20 noiembrie, 2010)
20. http://ec.europa.eu/environment/emas/pdf/leaflet/emasleaflet_ro.pdf
21. <http://euronet.uwe.ac.uk/emas/training/train1.doc>
22. <http://www.eea.europa.eu/soer>
23. <http://ec.europa.eu/news/environment>
24. <http://www.eea.europa.eu/soer/synthesis/translations/mediul-european-2013-starea-si>
25. <http://www.earth-policy.org/books/pb3>
26. <http://www.eea.europa.eu/ro/themes/landuse/policy-context>
27. <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:RO:PDF>
28. [http://www.eoearth.org/article/Global_Environmental_Governance:_A_Reform_Agenda_\(e-book\)](http://www.eoearth.org/article/Global_Environmental_Governance:_A_Reform_Agenda_(e-book))
29. <http://www.ecomagazin.ro/de-ce-avem-nevoie-de-o-contabilitate-manageriala/>
30. http://facultate.regielive.ro/cursuri/ecologie_finante/audit_de_meniu-119027.html
31. http://facultate.regielive.ro/cursuri/ecologie/managementulmediului_curs_9-146070
32. <http://faculty.smu.edu/millimet/pdf/fodo.pdf>
33. <http://www.georgeteseleanu.net/resurse/fisiere/lucrari/83.pdf>, Revista economica, Eficienta utilizarii resurselor naturale in economia de piata
34. <http://www.horvath-partners.com/Benchmarking.574+M501270e21cf.0.html>
35. <http://www.hydropub.ro/polcurs12.pdf>
36. http://www.ier.ro/index.php/site/page/studii_de_impact

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

37. http://issuu.com/ghiny/docs/eugen_ovidiu_chirovici_-_noua_economie._abc_pentru
38. <http://www.insse.ro/cms/rw/pages/ipc.ro.do>
39. <http://www.lasig.ro/AON-Riscul-de-mediu-neglijat-de-managerii-companiilor-din-Europa-articol-2,3,117-36756.htm> (accesat în februarie 2010)
40. <http://old.seri.at/documentupload/SERI%20PR/overconsumption--2009.pdf>
41. http://www.mmediu.ro/departament_meniu/eticheta_ecologica/categorii_servicii.htm
42. <http://www.oeconomica.uab.ro>
43. http://www.primm.ro/82_raspunderea-pentru-protectia-mediului.html
44. http://www.rmee.org/abstracturi/36/03_editorial_2_2010_RO_EN.pdf?AdobeSystemsPDFv17=4f72f48fb9c0b47325f91318f783b0a3831f8a55|1315258806#PDFP
45. http://www.rmee.org/abstracturi/32/03_editorial_2_09_RO_EN.pdf?AdobeSystemsPDFv17=a06b4127694c7d189be2982371359698623bbbe7|1315260819#PDFP
46. http://www.rmee.org/abstracturi/33/03_editorial_3_09_RO_EN.pdf?AdobeSystemsPDFv17=489d7bcad8f63222f5766e7216bd07ace34afcb0|1315262575#PDFP
47. <http://www.rauflorin.ro/management-prin-obiective-mbo>
48. <http://www.seap.usv.ro>
49. http://store.ectap.ro/suplimente/simpozion_23_nov_2007
50. <http://www.slideshare.net/Standardizare/sisteme-de-management-de-mediu>
51. http://team.salvaeco.org/nika/h/economia_digitala.php
52. http://www.teleactivities.org/societatea_informationala/strategia/economia.htm
53. <http://www.trainmor-knowmore.eu/CBE794F7.ro.aspx>
54. <http://www.tribunaeconomica.ro>
55. http://www.un.org/esa/population/publications/wpp2008/wpp2008_text_tables.pdf
56. <http://www.valuebasedmanagement>
57. [http:// wall-stret.ro](http://wall-stret.ro)
58. http://www.westonsolutions.com/about/news_pubs/tech_papers/Goldman.pdf
59. www.ziua.net

Cuvinte cheie

- **Accident ecologic** = Evenimentul produs ca urmare a unor neprevăzute deversări/emisii de substanțe sau preparate periculoase/poluante, sub formă lichidă, solidă, gazoasă ori sub formă de vapori sau de energie, rezultate din desfășurarea unor activități antropice necontrolate/bruște, prin care se deteriorează ori se distrug ecosistemele naturale și antropice.
- **Acțiune corectivă** = Acțiune întreprinsă pentru a elimina cauzele unei neconformități constatate.
- **Acțiune preventivă** = Acțiune întreprinsă pentru a elimina cauzele unei neconformități potențiale sau a altei posibile situații nedorite.
- **Analiza efectuată de management** = Evaluarea efectuată de managementul organizației, periodică și ori de câte ori este cazul, asupra stadiului și adecvării sistemelor de management, în raport cu politica, indicatorii de performanță și obiectivele declarate.
- **Aspect de mediu** = Element/component al activitatilor, produselor sau serviciilor unei organizații care poate interacționa cu mediul.
- **Audit de mediu** = Instrument managerial de evaluare sistematică, documentată, periodică și obiectivă a performanței organizației, a sistemului de management și a proceselor destinate protecției mediului, cu scopul :
 - a) de a facilita controlul managementului practicilor cu posibil impact asupra mediului;
 - b) de a evalua respectarea politicii de mediu, inclusiv realizarea obiectivelor și ținutelor de mediu ale organizației.
- **Cerință** = Nevoie sau așteptare care este declarată, în general implicită sau obligatorie.
- **Conformitate** = Îndeplinirea unei cerințe.
- **Deșeu** = Orice substanță, preparat sau orice obiect din categoriile stabilite de legislația specifică privind regimul deșeurilor, pe care deținătorul îl aruncă, are intenția sau are obligația de a-l arunca.
- **Deșeu reciclabil** = Deșeu care poate constitui materie primă într-un proces de producție pentru obținerea produsului inițial sau pentru alte scopuri.
- **Deteriorarea mediului** = Alterarea caracteristicilor fizico-chimice și structurale ale componentelor naturale și antropice ale mediului, reducerea diversității sau productivității biologice a ecosistemelor naturale și antropizate, afectarea mediului natural cu efecte asupra calității vieții, cauzate, în principal, de poluarea apei, atmosferei și solului, supraexploatarea resurselor, gospodărirea și valorificarea lor deficitară, ca și prin amenajarea necorespunzătoare a teritoriului.
- **Eficacitate** = Măsura în care activitățile planificate sunt realizate și sunt obținute rezultatele planificate.
- **Eficiență** = Relația între rezultatul obținut și resursele utilizate.
- **Efluent** = Orice formă de deversare în mediu, emisie punctuală sau difuză, inclusiv prin scurgere, jeturi, injecție, inoculare, depozitare, vidanjarie sau vaporizare.
- **Emisie** = Evacuarea directă ori indirectă, din surse punctuale sau difuze, de substanțe, vibrații, radiații electromagnetice și ionizante, caldură ori de zgomot în aer, apă sau sol.

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

- **Evaluarea impactului asupra mediului** = Proces menit să identifice, să descrie și să stabilească, în funcție de fiecare caz și în conformitate cu legislația în vigoare, efectele directe și indirecte, sinergice, cumulative, principale și secundare ale unui proiect asupra sănătății oamenilor și a mediului.
- **Îmbunătățire continuă** = Ansamblul activităților/acțiunilor/proceselor inițiate, desfășurate și finalizate în scopul creșterii abilităților unei organizații de a îndeplini cerințe.
- **Impact asupra mediului** = Orice modificare a mediului, dăunătoare sau benefică, care rezultă total sau parțial din aspectele de mediu ale organizației.
- **Management** = 1. știința și arta de a conduce. 2. Ansamblul activităților de organizare, de conducere și de gestiune a întreprinderilor. 3. știința și tehnica organizării și conducerii unei întreprinderi; 4. Activități coordonate pentru a orienta și controla o organizație.
- Mediu** = 1. Mediul înconjurător în care funcționează o organizație, care include aerul, apa, solul, resursele naturale, flora, fauna, oamenii și relațiile dintre acestea.
2. Ansamblul de condiții și elemente naturale ale Terrei : aerul, apa, solul, subsolul, aspectele caracteristice ale peisajului, toate straturile atmosferice, toate materiile organice și anorganice, precum și ființele vii, sistemele naturale în interacțiune, cuprinzând elementele enumerate anterior, inclusiv unele valori materiale și spirituale, calitatea vieții și condițiile care pot influența bunăstarea și sănătatea omului.
- **Monitorizarea mediului** = Supravegherea, prognozarea, avertizarea și intervenția în vederea evaluării sistematice a dinamicii caracteristicilor calitative ale elementelor de mediu, în scopul cunoașterii stării de calitate și a semnificației ecologice a acestora, a evoluției și implicațiilor sociale ale schimbărilor produse, urmate de măsurile care se impun.
- **Neconformitate** = Neîndeplinirea, parțială sau totală și indiferent de efecte, a unei cerințe specificate.
- **Obiectiv** = 1. țel, scop ; 2. ceea ce urmează să fie realizat, construit.
- **Obiectiv de mediu** = Țel general de mediu, în concordanță cu politica de mediu, pe care o organizație și-l propune să-l atingă.
- **Parte interesată** = Persoană sau grup care are un interes legat de performanța sau succesul unei organizații.
- **PDCA** = Abreviere de la cuvintele în limba engleză : **Plan** (planifică) – **Do** (efectuează) – **Check** (verifică) – **Act** (acționează / ameliorează / îmbunătățește). Această metodologie de management al proceselor este cunoscută sub denumirea de **Ciclul DEMING**.
- **Politică de mediu** = Intențiile globale și direcția unei organizații referitoare la performanțele sale de mediu, exprimată oficial de managementul la cel mai înalt nivel.
- **Poluant** = Orice substanță, preparat sub formă solidă, lichidă, gazoasă sau sub formă de vapori ori de energie, radiație electromagnetică, ionizantă, termică, fonică sau vibrații care, introdusă în mediu, modifică echilibrul constituenților acestuia și al organismelor vii și aduce daune bunurilor materiale.
- **Poluare** = Introducerea directă sau indirectă a unui poluant care poate aduce prejudicii sănătății umane și/sau calității mediului, dăuna bunurilor materiale ori cauza o deteriorare sau o împiedicare a utilizării mediului în scop recreativ sau în alte scopuri legitime

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

- **Prejudiciu** = Efectul cuantificabil în cost al daunelor asupra sănătății oamenilor, bunurilor sau mediului, provocat prin poluanți, activități dăunătoare ori dezastre.
- **Prevenirea poluării** = Utilizarea unor procese, practici, materiale sau produse care evită, reduc sau controlează poluarea, care pot include reciclarea, tratarea, modificarea proceselor, mecanismelor de control, utilizarea eficientă a resurselor și înlocuirea materialelor.
- **Proces** = Un ansamblu de activități, corelate sau în interdependență, cu obiective comune, care utilizează resurse pentru a transforma elementele de intrare în elemente de ieșire cu scopul de a adauga valoare = satisfacție pentru părțile interesate.
- **Proces managerial** = Proces prin care managementul de vârf stabilește, coordonează și ține sub control direcțiile, orientările și acțiunile întregii organizații.
- **Program pentru conformare** = Plan de măsuri cuprinzând etapele care trebuie parcurse în intervale de timp precizate prin prevederile autorizației de mediu sau avizului pentru stabilirea obligațiilor de mediu de către titularul activității, sub controlul autorității competente pentru protecția mediului, în scopul respectării prevederilor legale privind protecția mediului; programul pentru conformare face parte integrantă din autorizația de mediu sau din avizul pentru stabilirea obligațiilor de mediu.
- **Sistem** = Ansamblu de elemente corelate sau în interacțiune.
- **Sistem de management de mediu** =
 1. Parte a sistemului de management al unei organizații utilizat pentru a dezvolta și implementa politica sa de mediu și a gestiona aspectele de mediu.
 2. Componentă a sistemului de management general, care include structura organizatorică, activitățile de planificare, responsabilitățile, practicile, procedurile, procesele și resursele pentru elaborarea, aplicarea, realizarea, analizarea și menținerea politicii de mediu.
- **Standard** = Document stabilit prin consens și aprobat de un organism recunoscut, care furnizează – pentru utilizări comune și repetate – reguli, linii directoare și caracteristici referitoare la activități și rezultatele acestora, în scopul obținerii unui grad optim de ordine, într-un context dat.
- **Țintă de mediu** = Cerință detaliată de performanță, aplicabilă organizației sau unei părți a organizației, care rezultă din obiectivele de mediu și care trebuie stabilită și îndeplinită pentru atingerea acestor obiective.
- **Performanță în general** =
 1. o realizare deosebită într-un domeniu de activitate;
 2. succes deosebit obținut într-un domeniu de activitate;
 3. record;
 4. indice calitativ de funcționare sau de randament.
- **Performanță de mediu** = Rezultate măsurabile ale managementului aspectelor de mediu dintr-o organizație.

Lista formelor grafice

- *Lista tabelelor din text*

- Tabelul 1.1. Globalizarea și mediul – interacțiuni complexe
Tabelul 1.3. Populația lumii și pe regiuni diferite, 1950, 1975, 2005 și 2050 în conformitate cu diferite variante de creștere
Tabelul 1.4. Impactul semnificativ și potențial generat de sectoare industriale
Tabelul 3.1. Ierarhizarea criteriilor decizionale
Tabelul 3.2. Costuri de mediu suportate de o întreprindere
Tabelul 4.1. Metamorfoza vechilor paradigme în noua economie
Tabelul 4.2. Modificări structurale pe care le presupune eco-economia
Tabelul 6.1. Standardele Internaționale referitoare la managementul mediului
Tabelul 7.1. Tabloul de bord
Tabelul 7.2. Harta strategică
Tabelul 7.3. Structurarea metricii strategiei
Tabelul 8.1. Aspecte de mediu
Tabelul 8.2. Tipuri de instruiți
Tabelul 8.3. Diferențe dintre EMAS și ISO 14001
Tabelul 8.4. Schimbarea organizațională orientată spre mediu
Tabelul 8.5. Avantaje și dezavantaje ale implementării sistemului de management de mediu (SMM)
Tabelul 11.1. Comparăție între metodele de tip cantitativ și cele de tip calitativ
Tabelul 11.2. Categorii de erori de cercetare
Tabelul 13.1. Răspunsuri primite la chestionarele transmise
Tabelul 13.2. Răspunsuri primite la chestionarele transmise specialiștilor din învățământul superior și doctoranzilor
Tabelul 13.3. Răspunsuri primite la chestionarele transmise managerilor
Tabelul 13.4. Răspunsuri primite la chestionarele transmise specialiștilor de mediu, practicanți în domeniul protecției mediului
Tabelul 13.5. Situația chestionarelor transmise, în funcție de modalitatea de distribuție
Tabelul 13.6. Experiența în domeniu a specialiștilor de protecția mediului
Tabelul 13.7. Mărimea organizației în care activează managerii respondenți

- *Lista figurilor din text*

- Fig. 1.1. Impacturile cheie precedente și proiectate și efectele schimbărilor climatice pentru principalele regiuni biogeografice din Europa
Fig. 1.2. Relația dintre mediu și activitățile economice
Fig. 2.1. Componentele strategice ale dezvoltării durabile
Fig. 2.2. Funcțiile managementului utilizării naturii și protecției mediului înconjurător
Fig. 3.1. Clasificarea proceselor ecologice
Fig. 3.2. Controlul managerial
Fig. 3.3. Surse ale datelor de mediu
Fig. 3.4. Culegerea datelor de mediu prin anchete
Fig. 3.5. Modalități de prezentare a informațiilor de mediu
Fig. 3.6. Cerințe față de informație
Fig. 3.7. Tendințe informațional-manageriale
Fig. 3.8. Model logic al procesului de luare a deciziilor în managementul mediului
Fig. 3.10. Activitățile care compun funcțiunea de personal
Fig. 3.11. Activitățile care compun funcțiunea de protecție a mediului

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

- Fig. 3.12. Activitățile care compun neofuncțiunea cunoștințe
- Fig. 3.13. Procesul continuu al managementului strategic
- Fig. 3.14. Factorii noi, care impun o integrare pronunțată a planificării strategice de mediu
- Fig. 3.15. Determinanții endogeni și contextuali ai strategiei managementului mediului
- Fig. 3.16. Modelul - motive de mediu, strategii și rezultate
- Fig. 4.4. Tipuri de cunoștințe
- Fig. 4.5. Rolurile cunoștințelor în economie
- Fig. 4.1. Echilibrarea cunoștințelor
- Fig. 4.2. Triunghiul sustenabilității fundamentate pe cunoștințe
- Fig. 4.3. Principalele trăsături definitorii ale managementului resurselor umane bazat pe cunoștințe
- Fig. 6.1. Etapele evaluării impactului asupra mediului, conform cerințelor Directivei 97/11/EC privind procedura de evaluare a efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului
- Fig. 7.1. Ciclul de viață - servicii pentru cazare turistică
- Fig. 7.2. Criterii obligatorii și opționale în vederea obținerii etichetei ecologice europene
- Fig. 7.4. Proceduri simplificate pentru analiza de inventar
- Fig. 7.3. Tipuri de audit de mediu
- Fig. 7.4. Fazele auditului de mediu
- Fig. 7.5. Etapele evaluării performanței de mediu
- Fig. 7.6. Schemă de utilizare a informațiilor și datelor în evaluarea performanței de mediu (EPM)
- Fig. 7.7. Relațiile dintre managementul și acțiunile organizației și condiția mediului
- Fig. 7.8. Pașii MBO în viziunea lui Peter Drucker
- Fig. 7.9. Rolul benchmarking-ului în implementarea celor mai bune practici
- Fig. 7.10. Cadrul Reengineering-ului verde
- Fig. 7.11. Perspective ale obiectivelor strategice
- Fig. 8.1. Principiul de funcționare a sistemului de managementul mediului
- Fig. 8.2. Componentele sistemului de management de mediu, conform standardul ISO 14001
- Fig. 8.3. Etape ale implementării sistemului de managementul mediului
- Fig. 8.4. Cerințe cu privire la verificare și acțiune corectivă
- Fig. 8.5. Pașii certificării EMAS
- Fig. 8.6. Logo-ul și principiile EMAS
- Fig. 10.1. Reprezentare comparativă a modelelor cercetării științifice cantitative și calitative
- Fig. 11.1. Ciclul recomandat al investigării fenomenului

• ***Lista graficelor din text***

- Graficul 1.1. Extracția globală a resurselor naturale din ecosistem și mine, 1980 - 2005 / 2007
- Graficul 13.1. Situația de ansamblu a răspunsurilor primite la chestionarele transmise
- Graficul 13.2. Răspunsuri primite la chestionarele transmise specialiștilor din învățământul superior și doctoranzi în Management
- Graficul 13.3. Răspunsuri primite la chestionarele transmise managerilor
- Graficul 13.4. Răspunsuri primite la chestionarele transmise specialiștilor de mediu, practicanți în domeniul protecției mediului
- Graficul 13.5. Situația chestionarelor transmise, în funcție de modalitatea de distribuție a acestora
- Graficul 13.6. Experiența în domeniu a specialiștilor de protecția mediului

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

- Graficul 13.7. Mărimea organizației în care activează managerii respondenți
- Graficul 13.8. Abordarea managementului mediului de către managerii și personalul organizației
- Graficul 13.9. Măsuri performante care se impun pentru a schimba percepția și interesul pentru managementul mediului
- Graficul 13.10. Impactul mutațiilor dominante ale acestui secol, asupra managementului mediului
- Graficul 13.11. Mutații previzibile ale acestui secol cu impact în managementul mediului
- Graficul 13.12. Implicații ale capitalului uman asupra capitalului de cunoștințe în organizație
- Graficul 13.13. Principalele domenii care vor implica mutații urmare revoluției cunoștințelor
- Graficul 13.14. Efecte ale crizei economico-financiare asupra managementului mediului
- Graficul 13.15. Mutații ale globalizării afacerilor și internaționalizării firmelor în managementul mediului
- Graficul 13.16. Consecințe ale investițiilor în resursele umane- principala resursă strategică a organizației
- Graficul 13.17. Mutații în organizație și management ca urmare a realizării eficienței – condiție a supraviețuirii firmei bazate pe cunoștințe
- Graficul 13.18. Mutații privind orientarea strategică în managementul mediului în vederea obținerii performanței de mediu
- Graficul 13.19. Influența culturii organizaționale asupra performanței de mediu a organizației
- Graficul 13.20. Măsuri de impact privind operaționalizarea sistemului informațional și informatic în managementul mediului
- Graficul 13.21. Măsuri necesare pentru perfecționarea legislației de mediu
- Graficul 13.22. Modul în care învățământul superior răspunde cerințelor de mediu actuale și de perspectivă
- Graficul 13.23. Schimbări care ar trebui să se producă pentru ca învățământul superior să asigure cunoștințele despre protecția mediului
- Graficul 13.24. Rolul managementului în lumea viitorului și impactul acestuia în managementul mediului
- Graficul 13.25. Mutații care ar trebui să se producă în managementul mediului, urmare rolului managementului în lumea viitorului
- Graficul 13.26. Managementul mediului în organizație
- Graficul 13.27. Rolul managementului mediului în valorificarea eficientă a resurselor organizației
- Graficul 13.28. Organizarea managementului mediului pentru a evita evenimentele neplăcute și accidente
- Graficul 13.29. Necesitatea și utilitatea unui sistem de management de mediu, integrat managementului general al organizației
- Graficul 13.30. Relația organizației cu mediul extern prin managerul de mediu sau consultantul extern specializat
- Graficul 13.31. Relația organizației cu mediul extern prin managerul de mediu sau consultantul extern specializat - motivația alegerii
- Graficul 13.32. Problematika de mediu a organizației
- Graficul 13.33. Comportamentul organelor de control
- Graficul 13.34. Motivații ale implementării Sistemului de management de mediu (SMM)
- Graficul 13.35. Măsuri legate de managementul mediului pentru creșterea rentabilității
- Graficul 13.36. Respectarea cerințelor legislative comunitare de mediu în România.

**Managementul mediului în organizațiile economice, în contextul globalizării
problematicii mediului înconjurător**

- Graficul 13.37. Măsuri esențiale în vederea respectării cerințelor legislative comunitare de mediu în România
- Graficul 13.38. Implicații ale degradării mediului înconjurător în managementului organizației
- Graficul 13.39. Măsuri de perfecționare a managementului organizației pentru prevenirea, reducerea sau combaterea poluării factorilor de mediu